

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА
З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ВСТУП ДО
СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

Житомир
Вид-во ЖДУ імені Івана Франка
2021

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол №11 від 28.05.2021 р.)*

Рецензенти:

Горай О. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін Житомирського медичного інституту;

Литвинчук А. І. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Поліського національного університету;

Танська В. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та культури фахової мови Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Методичні рекомендації до практичних занять студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта з освітньої компоненти Вступ до спеціальності: / уклад. Т. С. Гужанова, О. А. Сорочинська – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2021. – 60 с.

Запропоновані методичні рекомендації до практичних занять містять основні питання, необхідні для поглиблення та розширення знань здобувачів вищої освіти стосовно майбутньої професії вихователя закладу дошкільної освіти.

Зазначене навчальне видання сприятиме розширенню знань здобувачів вищої освіти про тенденції розвитку вищої освіти України, основних завдань її реформування; ознайомленню зі змістом та особливостями організації освітньо-виховного процесу та соціального середовища в закладі вищої освіти; особливостями самовиховання, самоосвіти, науково-дослідної діяльності; полегшенню процесу адаптації до умов навчання у ЗВО та ефективному тайм-менеджменту навчальної праці; розвитку їх професійних інтересів, професійно-педагогічної культури, комунікативної компетентності та іміджу вихователя ЗДО. Тематика практичних занять допоможе здобувачам вищої освіти успішно підготуватися до майбутньої педагогічної діяльності у закладі дошкільної освіти.

Призначений для студентів денної та заочної форми навчання, що здобувають освіту за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

УДК 378:37.018:373.2(076)

© Гужанова Т.С., Сорочинська О.А. 2021

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2021

ЗМІСТ

Передмова	4
Опис освітньої компоненти «Вступ до спеціальності»	5
Методичні вказівки до проведення практичних занять	7
Рекомендації до підготовки та проведення практичних занять	11
Практичне заняття № 1	11
Тема: Заклад вищої освіти – центр професійної підготовки спеціалістів	
Практичне заняття прес-конференція № 2-3	15
Тема: Тенденції формування вищої освіти в Україні і світі у XXI ст.	
Практичне заняття № 4	20
Тема: Раціональна організація навчальної праці здобувача вищої освіти	
Практичне заняття №5	23
Тема: Основні форми навчання у закладі вищої освіти (ЗВО)	
Практичне заняття № 6-7	27
Тема: Організація соціального середовища та виховного процесу в закладі вищої освіти (ЗВО)	
Практичне заняття № 8	30
Тема: Самостійна робота здобувачів вищої освіти	
Практичне заняття №9	35
Тема: Матеріально-технічне забезпечення підготовки майбутніх вихователів у ЗВО	
Практичне заняття-екскурсія №10-11	37
Тема: Знайомство з бібліотекою, читальними залами університету, дитячої обласної бібліотекою та обласної бібліотекою для дорослих	
Практичне заняття № 12-13	38
Тема: Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти у ЗВО	
Практичне заняття № 14	41
Тема: Самовиховання та самоосвіта здобувачів вищої освіти	
Практичне заняття №15-16	44
Тема: Професія вихователя закладу дошкільної освіти у сучасному суспільстві	
Практичне заняття №17-18	52
Тема: Професійне спілкування у структурі діяльності педагога ЗДО	
Практичне заняття-тренінг № 19	56
Тема: Мовлення педагога як засіб педагогічної праці	
Зразки модульних контрольних робіт	57
Питання для підготовки до екзамену	58

ПЕРЕДМОВА

Освітня компонента «Вступ до спеціальності» має велике значення у процесі професійної підготовки майбутнього вихователя дітей дошкільного віку. Мета вивчення освітньої компоненти «Вступ до спеціальності» полягає в ознайомленні здобувачів вищої освіти із особливостями обраного фаху; значенням у сучасному суспільстві та специфікою роботи вихователя дітей дошкільного віку.

З урахуванням вимог, встановлених за освітньо-професійною програмою, опанування матеріалу освітньої компоненти передбачає засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичними знаннями і практичними навичками з курсу «Вступ до спеціальності».

Основними **завданнями** вивчення освітньої компоненти «Вступ до спеціальності» є:

- ознайомити студентів із актуальними проблемами вищої освіти в Україні, її метою та завданнями;
- ознайомити з формами та основними напрямками організації освітнього процесу у ЗВО; значенням професії вихователя закладу дошкільної освіти в сучасному суспільстві;
- надати уявлення про самостійну роботу студентів, сформувати вміння працювати з науковою та науково-методичною літературою;
- виховувати інтерес до обраної спеціальності, прагнення досконало оволодівати теоретичними знаннями та практичними вміннями, сумлінно виконувати обов'язки студента;
- сприяти формуванню педагогічної культури студентів, розвитку творчого мислення на основі розширення загального наукового світогляду в галузі вибраної професії;
- створювати оптимальні умови формування особистості майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти, що характеризується стійкими соціальними і моральними цінностями, національною свідомістю, здатністю діяти згідно з принципами свободи, гідності, відповідальності, довіри, співпраці, патріотизму.

Освітня компонента «Вступ до спеціальності» складається з 2 модулів: Модуль 1. Сучасна система підготовки педагога-вихователя закладу дошкільної освіти. Модуль 2. Педагогічна професія й особистість вихователя ЗДО.

Види роботи студентів, що підлягають оцінюванню:

1. Заповнення самостійно розроблених блок-схем за питаннями.
2. Опрацювання додаткової літератури, її конспектування.
3. Проведення опитування (з використанням проблемних питань).
4. Підготовка індивідуальних завдань.
5. Проведення опитування у формі тестування.
6. Участь у проведенні заняття на рівні відповідей на запитання.

I. ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП рівень вищої освіти	Характеристика освітньої компоненти	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
	012 Дошкільна освіта		
Модулів – 2	Дошкільна освіта	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 150		I-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,6 ; самостійної роботи студента – 4,7 год.	Перший (бакалаврський)	28 год.	6 год.
		Практичні/Семінарські	
		38 год.	8 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		84 год.	136 год.
		Індивідуальна робота	
		-	-
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 44 % : 56 %

для заочної форми навчання – 9,3 % : 90,7 %

II. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		Л.	П./С.	Лаб.	С.р.	Інд.		Л.	П./С.	Лаб.	С.р.	Інд.
Модуль I. Сучасна система підготовки педагога-вихователя закладу дошкільної освіти												
Тема 1. Заклад вищої освіти - центр професійної підготовки спеціалістів	10	2	2		6		12		2		10	
Тема 2. Тенденції розвитку вищої освіти України на сучасному етапі.	13	2	4		7		11				11	
Тема 3. Раціональна організація навчальної праці здобувача вищої освіти	10	2	2		6		10				10	
Тема 4. Підготовка майбутнього вихователя дітей дошкільного віку у закладі вищої освіти.	30	4	8		18		36	2	2		32	
Тема 5: Матеріально-технічне забезпечення підготовки майбутніх вихователів у ЗВО	20	2	6		12		20				20	
Тема 6: Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти у ЗВО	13	2	4		7		13		2		11	
Тема 7. Професійне самовиховання майбутнього вихователя.	10	2	2		6		10				10	
Разом за модулем 1	106	16	28		62		112	2	6		104	
Модуль II. Педагогічна професія і особистість вихователя ЗДО												
Тема 8. Професія вихователя у сучасному суспільстві.	16	4	4		7		13	2			11	
Тема 9. Професійне спілкування у структурі діяльності педагога.	16	4	4		7		14	2	2		10	
Тема 10. Мовлення педагога як засіб педагогічної праці	14	4	2		7		11				11	
Разом за модулем 2	43	12	10		21		38	4	2		32	
Усього годин	150	28	38		84		150	6	8		136	

ІІІ. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Для проведення практичних занять з освітньої компоненти "Вступ до спеціальності" обираються ведучі з числа студентів групи (2 студенти).

I. Рекомендації для ведучих стосовно проведення заняття.

- здійснити розподіл питань для самостійного опрацювання серед студентів групи;
- визначити мету заняття та розробити план-конспект з мультимедійною презентацією, які відображаються хід всього заняття;
- підготувати декілька питань для студентів з метою здійснення переходу від попереднього питання до наступного (стисло повторити основні положення питання, що розглядалося в ігровій, розважальній формі, можливо використання тестових завдань);
- підведення підсумків заняття.

ІІ. Експрес-контроль.

Мета: перевірка рівня якості знань за питаннями теми, що вивчається.

Експрес-контроль – це вид тестового контролю, який передбачає:

- формулювання питань у згорнутому вигляді з чотирма варіантами відповіді, одна з яких правильна;
- формулювання питань на відповідність (встановити 4 логічні пари із запропонованих варіантів);
- час проведення до 10 хвилин.

Підготовка до проведення експрес-контролю (здійснюють ведучі заняття).

Скласти план-конспект виступу, який включає:

- організаційний момент – привітання і організація аудиторії для подальшої роботи;
- розробка системи тестових завдань різних рівнів складності;
- підведення підсумку експрес-контролю.

ІІІ. Опитування за питаннями, передбаченими у плані заняття.

Підготовка до проведення опитування:

- опрацювання конспекту лекцій, підручників, посібників із теми заняття;
- розробка блок-схеми з певного питання;
- складання конспекту проведення опитування (при проведенні опитування застосовувати проблемні та дискусійні запитання);
- висновок (стисло повторити основні положення питання, що розглядалося).

Вимоги до проведення опитування:

- наявність блок-схеми на дошці;
- застосування наочності;
- наявність конспекту опитування (проблемні та дискусійні запитання).

IV. Рекомендації до виконання самостійної роботи.

Самостійна робота є невід'ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань до практичних занять;
- огляд періодичної педагогічної преси.
- конспектування першоджерел;
- підготовка реферативних доповідей;
- підготовка доповідей із мультимедійними презентаціями;
- підбір відеоматеріалів із теми заняття;
- підготовка до підсумкових модульних робіт;
- підготовка до екзамену.

Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає опрацювання питань теми практичного заняття. Ці питання могли як розглядатися під час лекції, так і виноситися на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки студента до практичного заняття

1. Визначте питання для підготовки (Ви маєте розглянути усі питання, зазначені у плані практичного заняття).
2. Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або на кафедрі) джерела, зазначені у списку основної літератури до заняття. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
3. Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання практичного заняття.
4. Прочитайте ці розділи.
5. За потреби складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.
6. Визначте основні поняття, які Ви повинні засвоїти.
7. Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями теми.
8. Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки по прочитаному матеріалу.
9. Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися на консультації до викладача.
10. Перевірте, як Ви засвоїли опрацьоване питання. Ви можете це зробити, відповівши на тестові питання до теми або розв'язавши практичні завдання.

Огляд періодичної педагогічної преси.

Мета: ознайомлення студентів із сучасною періодичною педагогічною пресою.

Підготовка до виконання завдання:

1. Підберіть декілька періодичних видань для ознайомлення та складіть їх бібліографію.
2. Самостійний вибір періодичного педагогічного видання.

3. Підготовка плану-конспекту виступу (на окремому аркуші паперу) з урахуванням таких вимог:
  - організаційний момент – привітання та організація аудиторії для подальшої роботи;
  - організація аудиторії для запису у робочому зошиті запропонованої інформації;
  - текст виступу з опорою на інформацію, запропоновану на дошці;
  - резюме-реклама педагогічного видання (у вигляді реклами окремого, найбільш цікавого, на думку виступаючого, розділу або статті, або в іншій формі за вибором).
4. Оформлення дошки:
  - назва видання;
  - рік, коли видання почало друкуватися;
  - спрямованість педагогічного видання (науково-методичне, навчально-методичне тощо);
  - рубрики (постійні та змінні) та їх коротка характеристика (у разі необхідності).Час виступу 5-7 хвилин.

Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників.

Алгоритм підготовки

1. Прочитати вибране першоджерело.
2. Відповідно до вимог оформити бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).
3. Скласти план (простий або складний).
4. Для кожного пункту плану виділити основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.
5. Представити прочитаний текст першоджерела у вигляді тез або анотації, бажано використовувати схеми, таблиці, графіки тощо.
6. Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Підготовка реферативних повідомлень передбачає глибокий та детальний аналіз проблеми, винесеної у темі реферату.

1. Ознайомтеся з вимогами до реферату.
2. Користуючись бібліотечним каталогом ЖДУ імені Івана Франка (алфавітний, предметний або систематичний) підберіть літературу, у якій розкривається тема реферату.
3. Складіть план реферату.
4. Опрацюйте літературні джерела, користуючись порадами до конспектування першоджерел.
5. Систематизуйте опрацьований матеріал відповідно до плану реферату.
6. Дайте власний критичний аналіз та оцінку висвітленої проблеми.
7. Оформіть реферат відповідно до вимог.

8. На основі реферату підготуйте усну доповідь на практичне заняття.

Підготовка до підсумкової модульної роботи (ПМР) та екзамену має на меті узагальнення та систематизацію знань із окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання

1. Ознайомтеся з переліком питань та завдань до ПМР або екзамену.
2. З переліку рекомендованої літератури виберіть необхідну для підготовки до ПМР чи екзамену (її перелік Ви можете знайти на сайті університету в навчальній програмі, силабусі до освітньої компоненти, або у викладача).
3. Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
4. Визначте рівень знань із кожного питання.
5. Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до практичних занять.
6. Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або виконайте практичне завдання.

Примітка: якщо Ви маєте труднощі у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, Ви можете звернутися за консультацією до викладача. Час та день проведення консультацій зазначений у графіку проведення консультацій (кафедра дошкільної освіти та педагогічних інновацій).

IV. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1.

ТЕМА: ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ – ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ

Мета: ознайомити студентів з типами закладів вищої освіти, нормативними документами, що регламентують освітню діяльність здобувача вищої освіти в ЗВО; сформулювати цілісне уявлення про ЗВО, в якому вони здобуватимуть вищу педагогічну освіту;

Професійна спрямованість: вивчення теми заняття сприятиме розумінню сутності державної політики у галузі вищої освіти; дозволить детальніше ознайомитися з структурою закладу вищої освіти та його історією.

План:

1. Державна політика у галузі вищої освіти.
2. Типи закладів вищої освіти, їх характеристика.
3. ЖДУ імені Івана Франка: історія і сьогодення.
4. Структура університету.
5. Історія ННІ педагогіки.
6. Структура ННІ педагогіки.
7. Нормативні документи, що регламентують освітню діяльність здобувача вищої освіти в ЗВО.

Методичні вказівки до практичного заняття

Поточні контрольні запитання та завдання для виконання:

Індивідуальні завдання:

1. Підготувати огляд педагогічної періодичної преси.
2. Підготувати експрес-контроль по темі заняття.
3. Підготувати опитування по кожному питанню (обов'язковими умовами є наявність блок-схеми на дошці, конспект проведення опитування, наявність проблемних запитань, опрацювання додаткової літератури).
4. Презентація основних документів, які регламентують процес підготовки сучасного спеціаліста з вищою освітою, за такими параметрами:
  - 1) назва документа, рік створення;
  - 2) мета, завдання документа;
  - 3) структура, характеристика основних розділів.
5. Опрацюйте Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.) і визначте: структуру та систему вищої освіти, рівні акредитації вищих навчальних закладів, управління в галузі вищої освіти <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

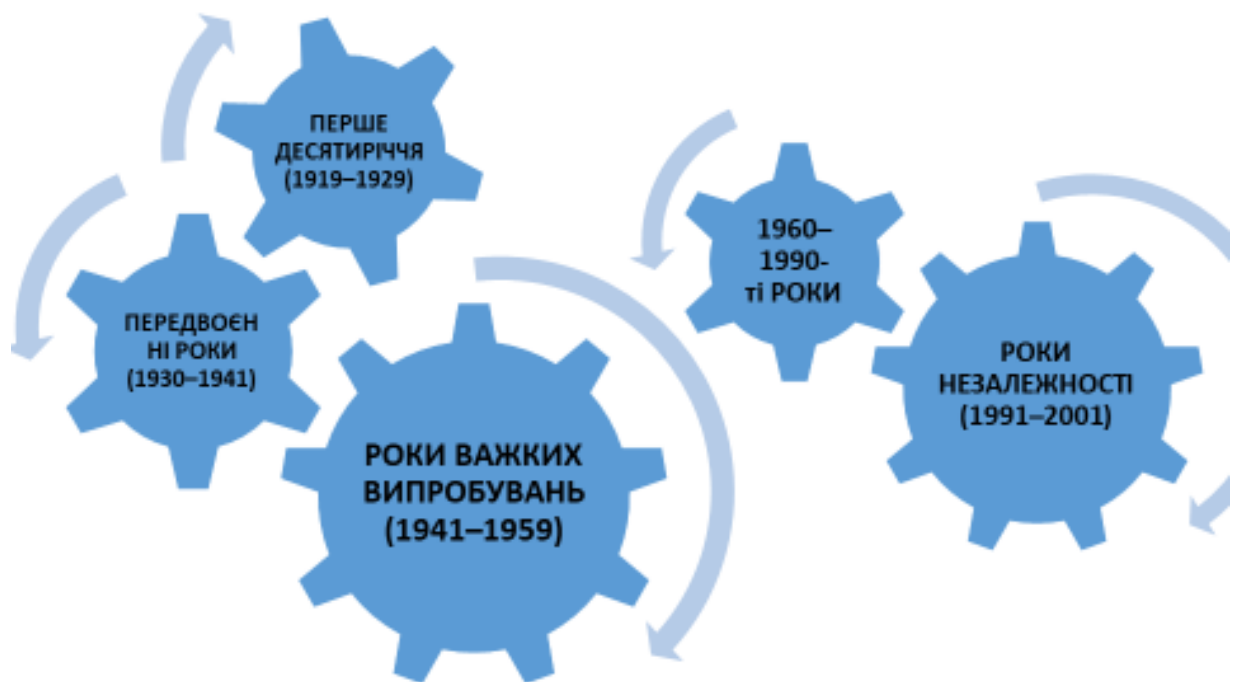
Завдання для самостійної роботи:

1. Педагогічний словник. Дайте тлумачення сутності понять: *освіта, заклад вищої освіти, вища освіта, освітня діяльність ректор, проректор, декан, директор, кафедра, факультет, класичний університет, інститут, консерваторія, абітурієнт, студент, освітній процес, навчальний план,*

робочий план, індивідуальний навчальний план студента, кредит, освітня компонента, вибіркові освітні компоненти, кредитно-рейтингова-накопичувальна система, освітньо-кваліфікаційний рівень, бакалавр, магістр, аспірант.

2. Підготуйте реферативні повідомлення на одну з запропонованих тем:
  - Заснування університетів на теренах України.
  - Історичні умови зародження та розвитку гімназійної освіти в Україні.
  - Виникнення перших шкіл.
  - Історія Житомирського державного університету імені Івана Франка.
  - Історія заснування першого університету в Європі.
3. Використовуючи прийом Ментальна карта проілюструйте історію створення Житомирського державного університету імені Івана Франка та його структуру.
4. Будьте дослідниками! З'ясуйте, хто був першим ректором вашого університету? Яким був його внесок у розвиток університету? Де знаходилось перше приміщення університету?
5. Заповніть схему подану нижче «Етапи історії ЖДУ імені Івана Франка».

Етапи історії ЖДУ імені Івана Франка

Питання для самоперевірки:

1. Чи відрізняється структура Житомирського державного університету імені Івана Франка від інших ЗВО України?
2. Які основні відмінності структури ЗВО України та інших закордонних держав?
3. Які основні відмінності типів ЗВО України та інших закордонних держав?
4. У чому полягає діяльність керівних органів університетів?

5. У чому особливість безперервного характеру освіти в Україні?
6. Які основні поняття характеризують вищу освіту в Україні?
7. Які нормативні документи регламентують діяльність закладу вищої освіти?
8. Які нормативні документи регламентують організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти?
9. У чому полягає відмінність освітнього процесу в ЗВО і загальноосвітній школі?

Тестовий контроль:

1. **У якому році було створено навчально-науковий інститут педагогіки?**

a). 2017 році	b). 1997 році	c). 1987 році
d). 2007 році		

2. **Можливими формами навчання у закладах вищої освіти України є:**

a). заочна, денна, дистанційна, очно-заочна, екстернат.	b). заочна, денна, дистанційна, очно-заочна, екстернат, додаткова	c). заочна, денна, дистанційна
d). заочна, денна, додаткова		

3. **Першим вищим навчальним закладом в Україні вважається:**

a). Київський державний університет.	b). Києво-Могилянська академія.	c). Острозький колегіум (школа).
d). Львівський університет.		

4. **В Україні є такі рівні акредитації закладів вищої освіти:**

a). I, II, III, IV.	b). I, II, III.	c). II, III, IV.
d). III, IV.		

5. **Які факультети було відкрито у 1919 р. в педагогічному інституті м. Житомира**

a). історичний, фізико-математичний та природничий.	b). словесно-історичний, фізико-математичний та хіміко-біологічний.	c). словесно-історичний, фізико-математичний та природничо-географічний.
d). словесно-історичний, природничо-математичний та географічний.		

6. **Яка перша історична назва Житомирського державного університет імені Івана Франка?**

- a). Волинський педагогічний інститут
d). Волинський інститут соціального виховання імені Івана Франка

- b). Волинський інститут народної освіти імені Івана Франка
c). Інститут народної освіти в м. Житомир

7. Освітньо-кваліфікаційні рівні, за якими ведеться підготовка фахівців закладах вищої освіти України, називають

- a). молодший спеціаліст, бакалавр, магістр
b). бакалавр, магістр, спеціаліст
c). молодший спеціаліст, бакалавр, магістр, спеціаліст
d). бакалавр, магістр

8. Кредит - одиниця виміру обсягу навчального навантаження, необхідного студентові для повного оволодіння визначеними результатами навчання (компетенціями)?

- a). 40 год.
b). 50 год
c). 20 год.
d). 30 год

9. Базова вища освіта відповідає освітньо-кваліфікаційному рівню:

- a) молодший спеціаліст;
b) бакалавр;
c) спеціаліст;
d) магістр.

10. Індивідуальний навчальний план студента - це:

- a) перелік кваліфікованих порад щодо здійснення навчального і виховного процесу у ЗВО;
b) ознайомлення студентів із нормативно-методичними матеріалами щодо організації навчання;
c) робочий документ, який містить інформацію про перелік, обсяг навантаження студента і послідовність вивчення навчальних дисциплін;
d) система чітких вказівок, які регламентують поведінку студента і його навчання.

Рекомендована література:

Базова:

1. Вступ до педагогічної професії [Текст] : навч. посіб. / Г. М. Мешко. – 2-ге вид., стер. – К. : Академвидав, 2012. – 197 с.
2. Вступ до спеціальності : навч.-метод. посіб. / К. Щербакова, Л. Макаренко; М-во освіти та науки України, Маріуп. держ. ун-т. – [3-тє вид., оновл. і допов.]. – Львів : Новий світ-2000, 2019. – 214 с.
3. Загородня Л. П. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2012. – 319 с.
4. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.osvita.org.ua/pravo/law_05/
5. Закон України «Про дошкільну освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
6. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу:

7. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу. Навчальний посібник / Л. Загородня, С. Титаренко Університетська книга, 2018. – 319 с.
8. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : підручник /Т. І. Поніманська. – 2-ге вид., доповн. – К.: Академвидав, 2013. – 464 с. – (Серія «Альма-матер»).
9. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – Навчальна книга – Богдан, 2011. –168 с.

Допоміжна:

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. — К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Білан О.І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільня» / О.І. Білан; за заг.ред О.В. Низковської. – ТОВ Мандрівець, 2017. – 256 с.
3. Бути вчителем: Навчально-методичний посібник з курсу „Вступ до спеціальності” / Укладач О.В. Більська. – Вінниця: ТД «Едельвейс и К», 2012. – 296 с.
4. ЖДУ імені Івана Франка <https://zu.edu.ua>
5. Журнал «Дошкільний навчальний заклад» – Режим доступу: http://journal.osnova.com.ua/journal/18-Дошкільний_навчальний_заклад
6. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку “Впевнений старт” / О.О. Андрієтті, О. П. Голубович, О. П. Долинна, Т. В. Дяченко, Т. С. Ільченко, Г.Є. Іванова, Г. М. Лисенко, Т. В. Панасюк, Г. В. Петрова, Т. О. Піроженко, Н.М. Романко, Н. А. Случинська, Н. І. Трикоз. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 104 с.
7. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років. / Аксьонова О.П., Аніщук А.М., Артемова Л.В., Кононко О.Л. – К.: ТОВ «МЦФЕР»-Україна, 2019. – 488 с.
8. Early Childhood Training Manual for Educators [Електронний ресурс] – Режим доступу:<https://dpqe0zkrjo0ak.cloudfront.net/pfil/13951/projdoc.pdf>
9. Self-Selection into Teaching: The Role of Teacher Education Institutions Stefan Denzler Stefan C. Wolter [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ftp.iza.org/dp3505.pdf>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ № 2-3.

ТЕМА: ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ І СВІТІ У XXI СТ.

Мета: ознайомити з тенденціями та напрямками розвитку вищої освіти в Україні й світі; сформуванню уявлення про особливості формальної та неформальної освіти.

Професійна спрямованість: матеріал практичного заняття дозволить студентам ознайомитися з тенденціями розвитку вищої освіти України, з'ясувати її основні відмінності і подібності в країнах Європи; сприятиме розумінню важливості неформальної освіти у подальшому професійному зростанню.

План:

1. Тенденції розвитку вищої освіти України на сучасному етапі.
2. Відмінність та подібність систем вищої освіти України і Європейських держав.
3. Структура освіти в Україні.
4. Формальна та неформальна освіта в Україні.
5. Основні завдання та пріоритетні напрями реформування національного виховання в Україні (на основі аналізу основних положень Державної національної програми «Освіта» (Україна ХХІ століття).
6. Аналіз основних положень Національної доктрини розвитку освіти в Україні.

Методичні вказівки до практичного заняття

Поточні контрольні запитання та завдання для виконання:

Завдання для всіх студентів:

1. Заповнення блок-схем у зошитах для практичних занять.
2. Участь у проведенні заняття на рівні відповідей на запитання.

Індивідуальні завдання:

1. Підготовка та проведення експрес-контролю (з використанням тестових завдань).
2. Підготовка та проведення опитування студентів групи:
  - застосування логічної схеми;
  - наявність проблемних запитань.

Завдання для самостійної роботи:

1. Педагогічний словник. Дайте тлумачення сутності понять: *формальна освіта, неформальна освіта, Державний стандарт освіти, Болонський процес*, .
2. Презентація основних документів, які регламентують процес підготовки сучасного спеціаліста з вищою освітою, за такими параметрами: 1) назва документа, рік створення; 2) мета, завдання документа; 3) структура, характеристика основних розділів.
3. Ознайомитися та заповнити таблицю «Стратегія та сучасні тенденції розвитку університетської освіти України в контексті Європейського простору вищої освіти на період до 2020 р.» <http://tempus.org.ua/uk/national-team-here/238-strategija-ta-suchasni-tendenciji-rozvitku-universitetskoji-osviti-ukrajini-v-konteksti-jevropejskogo-prostoru-vishhoji-osviti-na-period-do>

№ з/п	Місце, рік, назва події	Суть

4. Ознайомитися та виписати ключові позиції «Тенденції розвитку європейського простору вищої освіти» (Тетяна Івашкова) file:///C:/Users/Poma/Downloads/znpnadpcpn_2016_5_10.pdf
5. Організуйте прес-конференцію на тему «Вища освіта в зарубіжних країнах» Студенти розбиваються на творчі групи: «Міністри освіти зарубіжних країн» (готують представлення системи вищої освіти в своїх країнах за допомогою презентацій, ілюстрацій); ведучі конференції; представники преси, телебачення (готують питання «міністрам освіти»).
  - 1) «Вища освіта Великобританії»,
  - 2) «Вища освіта Іспанії»,
  - 3) «Вища освіта Італії»,
  - 4) «Вища освіта Німеччини»,
  - 5) «Вища освіта Польщі»,
  - 6) «Вища освіта США»,
  - 7) «Вища освіта Японії»,
  - 8) «Вища освіта скандинавських країн»,
6. Переглянути відео про вищу освіту за кордоном:
  - 1) Вища освіта в Іспанії <https://youtu.be/wW8GUHm9rLg>
  - 2) Вища освіта в Італії <https://youtu.be/jvYke1GCjCQ>
  - 3) Вища освіта в Німеччині <https://youtu.be/Lj3vCsNQVnc>
  - 4) Вища освіта в Німеччині <https://youtu.be/128KsolnM8o>
  - 5) Вища освіта у Франції <https://m.youtube.com/watch?v=IstkgOpSb3k>
  - 6) Вища освіта в США <https://youtu.be/Z686VOqAIQM>

Питання для самоперевірки:

1. На Вашу думку, які особливості вищої освіти України суперечать вимогам сучасного європейського ринку праці? Що б Ви змінили у першу чергу?
2. Проаналізуйте системи вищої освіти Німеччини, Польщі, Іспанії та Італії. Яку модель Ви бачите найбільш прийнятною для України і чому?
3. Сформулюйте проблеми створення сучасної системи підготовки кадрів «освіта упродовж життя» в Україні. Які першочергові кроки Ви запропонували б для вирішення цих проблем?
4. Проаналізуйте освітянські реформи, які відбулись в Україні в період 2005–2017 рр. і оцініть їх на відповідність вимогам і нормам Болонського процесу щодо вищої освіти?
5. Сформулюйте пропозиції щодо технологічної перепідготовки науково-педагогічних працівників та управлінських структур Вашого факультету. Які чинники перешкоджають цьому на сучасному етапі?
6. Визначте та обґрунтуйте професійні компетентності викладача вищої школи, які є загальними для ЄПВО, специфічними для кожної країни і особистісним надбанням здобувача вищої освіти.
7. Визначте фактори, які впливають на конкурентоспроможність вищого навчального закладу. Проаналізуйте переваги багатопрофільних університетів щодо забезпечення конкурентоспроможності майбутніх фахівців та їх мобільності на ринку праці.

Тестовий контроль:

1. Чинники, що впливають на стан освіти в Україні:

- 1) неузгодженість економічних та соціальних аспектів життя;
- 2) більша відкритість світу,
- 3) дефіцит робочих місць, невизначеність критеріїв оцінки складності й значущості праці людей;
- 4) різке розшарування населення за матеріально-культурним рівнем;
- 5) зростання кількості стресогенних чинників у різних сферах діяльності;
- 6) прагматизація життя;
- 7) всі відповіді вірні.

2. Чинники, що впливають на стан освіти в родині:

- 1) низькій соціальний захист;
- 2) зменшення кількості сімей, до складу яких входять представники різних поколінь;
- 3) дитиною опікуються родичі, сусіди, знайомі;
- 4) домінування матеріальних цінностей над духовними, невизначеність перспектив багатьох українських родин;
- 5) зменшення кількості часу, відведеного батьками на спілкування з дітьми,
- 6) виховання хлопчиків переважно жінками;
- 7) зниження ролі родинних традицій.
- 8) Всі відповіді вірні

3. Нові вимоги до освіти (вказіть зайве):

- 1) потребує зміни зміст навчання;
- 2) корекція спрямованості навчального процесу;
- 3) посилення ролі родинних традицій;
- 4) утвердження особистісно орієнтованої педагогічної системи;
- 5) освіта має готувати людину адаптовану до життя;
- 6) освіта має набути інноваційного характеру.

4. Система навчання, соціалізації та розвитку, спрямована на засвоєння індивідом системи елементів об'єктивного досвіду людства, необхідного для успішного здійснення ним діяльності у обраній сфері суспільної практики, та визнана суспільством як певний рівень розвитку індивіда – це:

- 1) освіта;
- 2) структура освіти;
- 3) державний стандарт освіти;
- 4) самоосвіта.

5. Що таке неформальна освіта?

a). виховання особистості та задоволення її потреб у додатковій освіті за інтересами

d). Здобуття освіти за освітніми програмами що не передбачає

b). Система знань про природу, суспільство, людину, її мислення, мистецтво, а також відповідних умінь та навичок, необхідних кожній людині.

c). набута нова спеціальність та професія на основі наявної, у

присудження визнаних державою навчальному закладі, з використанням освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, досвіду практичної діяльності, а також але може завершуватися присвоєнням поглиблення професійних знань. професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій

6. Визначте рядок, у котрому правильно зазначено можливі типи вищих навчальних закладів, що діють в Україні:

- а) Університет, філіал, консерваторія,
- б) Університет, інститут, академія; училище.
- в) Університет, інститут, академія, обсерваторія;
- г) Університет, інститут, академія, консерваторія.

7. Сутність Болонського процесу полягає в:

- а) розробці та підписанні договорів;
- б) створення єдиного європейського простору вищої освіти;
- в) інформаційних технологіях

8. Право на освіту громадян України закріплено у:

- а) Законі України "Про вищу освіту";
- б) Конституції України;
- г) статуті загальноосвітньої школи.

9. Типів вищих навчальних закладів України є:

- а) 6.
- б) 5
- в) 4

Рекомендована література:

Базова:

1. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес: Навчально-методичний посібник / Т. М. Димань, О. А. Боньковський, А. Г. Вовкогон. – БНАУ, 2017. – Одеса: НУ «ОМА», 2017. – 106 с.
https://nubip.edu.ua/sites/default/files/6_ievropeyskiy_prostir_vishchoyi_osviti_t_a_bolonskiy_proces.pdf
2. Національна доктрина розвитку освіти / Затверджено Указом Президента України від 17.04.2002. № 347 / 2002 // Освіта України. – № 33 за 23 квітня 2002 р.
3. Неформальна освіта (визначення) <https://vseosvita.ua/library/neformalna-osvita-viznacenna-31773.html>
4. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навчальний посібник / С.О. Сисоєва, Т.Є. Кристопчук; Київський університет імені Бориса Грінченка. – Рівне : Овід, 2012. – 352 с.
<http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9019/1/Sysoieva%20Osvitni%20s.pdf>
5. Про вищу освіту: Закон України: за станом на 01 липня 2014 р.
(<http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>)

Допоміжна:

1. Вахріна О. В. Система вищої освіти польщі в європейському просторі
file:///C:/Users/Рома/Downloads/pednauk_2014_5_3.pdf

2. Заярна В.С. Проблема неформальної освіти дітей і молоді в ЄС у контексті дослідницьких тенденцій української педагогічної науки https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/zayarna_v._s._the_problem_of_the_non-formal_education_of_children_and_youth_in_the_european_union_in_the_modern_ukrainian_pedagogical_science.pdf
3. Настич Т. П. Сучасні тенденції вищої освіти в Німеччині, Польщі та Україні (порівняльний аналіз) <file:///C:/Users/Пома/Downloads/95889-Текст%20статті-202280-1-10-20170316.pdf>
4. Неформальна освіта як важливий елемент безперервної освіти (рекомендаційний бібліографічний список) https://dnrb.gov.ua/wp-content/uploads/2015/12/Informal_education_2019.pdf
5. Сучасні тенденції вищої освіти в Німеччині, Польщі та Україні (порівняльний аналіз) <http://tpa.pstu.edu/article/view/95889>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

ТЕМА: РАЦІОНАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАЦІ

ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мета: ознайомити студентів із особливостями адаптації студентів до умов ЗВО, умовами раціональної організації навчальної праці, та режиму дня; сформуванню уявлення про основи тайм-менеджменту та раціональної організації навчальної праці студентів.

Професійна спрямованість: матеріал практичного заняття дозволить студентам полегшити процес адаптації до умов ЗВО, раціонально організувати свій режим дня з метою оптимізації освітнього процесу.

План:

1. Сучасний студент закладу вищої освіти: протиріччя, труднощі та риси старшого підліткового віку.
2. Адаптація студентів до ЗВО.
3. Тайм-менеджмент та раціональна організація навчальної праці студента.
4. Режим дня студента.
5. Навчальна праця під час екзаменаційної сесії.

Методичні вказівки до практичного заняття

Поточні контрольні запитання та завдання для виконання:

Завдання для всіх студентів:

1. Заповнення блок-схем у зошитах для практичних занять.
2. Участь у проведенні заняття на рівні відповідей на запитання.

Індивідуальні завдання:

1. Підготувати показ фрагментів відео повідомлень (відеофільми) про:
  - Адаптація студентів в ЗВО.
  - Раціональна організація навчальної праці студента.
  - Режим дня студента.
  - Навчальна праця під час екзаменаційної сесії.

Завдання для самостійної роботи:

1. Педагогічний словник. Дайте тлумачення сутності понять: *адаптація, режим дня, екзамен, навчальна праця, культура праці, тайм-менеджмент.*
2. Ознайомитися «Положення про організацію освітнього процесу в Житомирському державному університеті Імені Івана Франка» https://zu.edu.ua/offic/pol_org_os_pr.pdf
3. Ознайомитися «Як підготуватися до сесії» <http://library2.stu.cn.ua/Files/downloadcenter/як%20підготуватися%20да%20сеції.pdf>
4. Ознайомитися «Життя студента: довідник для першокурсника. Правильний режим дня» <https://sc51orel.ru/termodinamika/zhizn-studenta-spravka-dlya-pervokursnika-pravilnyi-rezhim.html>
5. Переглянути відео:
  - 1) Режим дня студента під час сесії <https://youtu.be/c9mhBEQ7k3o>
  - 2) Розпорядок дня студента <https://youtu.be/EZSgt59DJt8>
  - 3) Плюси і мінуси навчання студентів <https://m.youtube.com/watch?v=IstkgOpSb3k>
6. Використовуючи технологію WordArt створити хмару слів «Сучасний студент ЗВО».

Тестовий контроль:

1. Адаптація студента – це

a). адаптація особистості до нових умов праці	b). зміна якостей, поведінки та рис характеру особистості відповідно до нових вимог діяльності, соціальних умов і нового оточення
d). сукупність властивостей особистості, що характеризують її стійкість до умов середовища та рівень пристосування до цих умов	c). зміни в будові або функціонуванні живого організму, які дозволяють йому краще виживати в тих умовах, у яких він існує

2. До якої форми освіти належать лекції та практичні заняття?

a). формальної	b). інформальної	c). Неформальної
d). післядипломної		

3. Що НЕ включає культура навчальної праці?

a). уміння планувати навчальну роботу	b). техніка розумової праці (прийоми, які покращують розумову працю)	c). гігієна розумової праці;

4. Навчальна праця студентів – це

a). це складний пізнавальний процес пов'язаний з інтелектуальними, емоційними та	b). готовність до виконання тієї чи іншої навчальної роботи значними затратами нервової енергії	c). правильне планування і раціональний розподіл часу на різні види робіт та форми

вольовими якостями. Система розумових процесів (сприймання навчальної інформації, опрацювання, і перетворення, застосування набутих знань на практиці.	протягом значного часу.	діяльності.
---	-------------------------	-------------

5. Форми адаптації студентів 1 курсу до навчання у ЗВО:

- a) Формальна;
- b) Соціально-психологічна;
- c) Дидактична;
- d) Особистісно-психологічна;

6. Залежно від активності студентів-першокурсників адаптація буває:

- a) Активна;
- b) Пасивна;
- c) Довільна.

7. Структура робочого (навчального) часу студента ЗВО включає:

- a) Аудиторні заняття
- b) самостійна робота над програмовим матеріалом
- c) участь у науковій і громадській роботі,
- d) переїзди до місця занять,
- e) час на господарсько-побутові потреби,
- f) сон,
- g) харчування
- h) заняття спортом,
- i) участь у художній самодіяльності,
- ж) відвідування театрів, музеїв, виставок, перегляд телебачення,
- к) читання наукової і художньої літератури, газет, журналів,
- л) улюблені заняття тощо.

8. Структура часу студента під час навчання у ЗВО включає:

- a) робочий (навчальний)
- b) неробочий (позаробочий) час.
- c) вільний час (
- d) нерозподілений (неврахований) час.

Рекомендована література:

Базова:

1. Адаптація першокурсників до навчання у вищих технічних закладах освіти : монографія / В. Ю. Лесовий, В. А. Петрук. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 144 с
<https://press.vntu.edu.ua/index.php/vntu/catalog/download/340/696/772-1?inline=1>
2. Адаптація студентства у ВНЗ <https://vseosvita.ua/library/adaptacia-studentstva-u-vnz-42458.html>
3. Блажієвська С. С., Волчелюк Ю. І. Особливості соціальної адаптації студентів-першокурсників до навчання у вищому навчальному закладі

file:///C:/Users/Рома/Downloads/Znpkhist_2013_1_9.pdf

4. Лемківська Г.П., Сорочинська В.Є., Штифурак В.С. Адаптація першокурсників в умовах вищого закладу освіти: Навчальний посібник. – К., 2001. – 128 с.
5. Першина А. В. Психологічні чинники адаптації студентів до навчання у ВНЗ file:///C:/Users/Рома/Downloads/Mnf_2011_5_16.pdf
6. Чистяк О.В. Адаптація студентів першокурсників закладу вищої освіти // Теорія і практика сучасної психології - 2019 р., № 1, Т. 2 Ї http://tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2019/part_2/30.pdf

Допоміжна:

1. Зданевич Л.В. Професійно-педагогічна адаптація першокурсників педагогічних коледжів. Неперервна професійна освіта: теорія і практика: збірник. Київ: ЕКСМО, 2001. С. 120–126.
2. Коць М. О., Коновал Ю.Ю. Адаптація студентів-першокурсників до навчання у ВНЗ <https://www.inforum.in.ua/conferences/18/45/307>
3. Кулик Т. Психологічна адаптація першокурсників / Т. Кулик, І. Попик // Наш університет. – 2012. – № 10. – С. 5–7.
4. Петрук В. А. До питання адаптації першокурсників у ВНЗ [Електронний ресурс] / В. А. Петрук, Н. В. Ляховченко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. – Чернігів, 2013. – 34 с.
5. Свистун Т. Л. Проблеми адаптації студентів-першокурсників до навчання у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс] / Т. Л. Свистун // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Серія: Психологія і педагогіка. – Острог, 2010. – Вип. 16. – С. 251–257.
6. Чистяк О.В. Адаптація студентів першокурсників закладу вищої освіти URL : http://tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2019/part_2/30.pdf

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5

ТЕМА: ОСНОВНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ЗВО)

Мета заняття: закріпити та узагальнити знання студентів про форми й методи навчання у ЗВО; допомогти у плануванні та організації самостійної роботи; формувати вміння працювати з літературою; ознайомити з видами практик та їх значенням у практичній підготовці студентів до майбутньої професії.

Професійна спрямованість: матеріал заняття дозволить студентам підвищити рівень самостійної роботи на лекціях, практичних заняттях, при підготовці до захисту реферативних повідомлень.

План:

1. Організація освітнього процесу у ЗВО. Форми та методи організації навчання у ЗВО.
2. Лекція як основна форма навчання у ЗВО. Організація самостійної роботи на лекціях.

3. Особливості практичних і семінарських занять. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань як важливий засіб підготовки до практичних занять. Організація самостійної роботи на практичних заняттях.
4. Індивідуальні заняття. Консультації.
5. Особливість різних видів практик студентів зі спеціальності «Дошкільна освіта».
6. Співпраця ЗВО і ЗДО у процесі підготовки фахівця закладу дошкільної освіти.
7. Підготовка та захист рефератів як одна з форм самостійної роботи студентів.

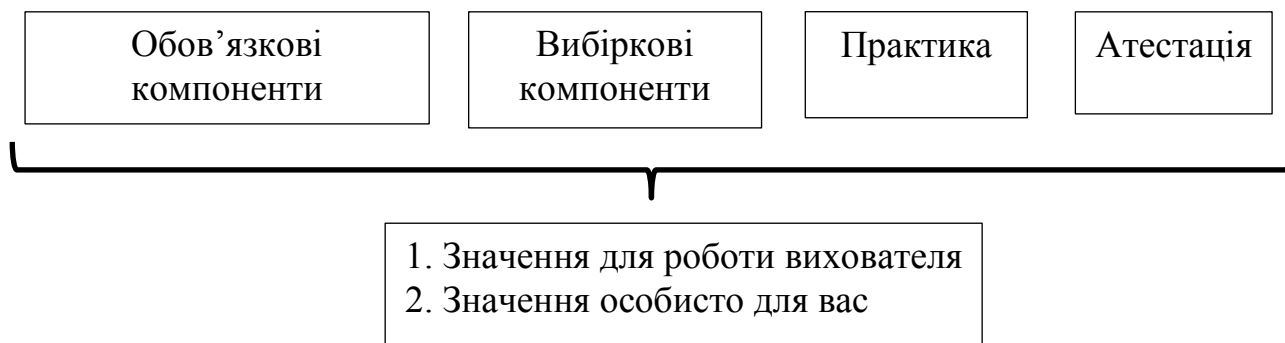
Методичні вказівки до практичного заняття

Поточні контрольні запитання та завдання для виконання:

Завдання для самостійної роботи:

1. Педагогічний словник. Дайте тлумачення сутності понять: *освітній процес, форми навчання, лекція, самостійна робота, індивідуальна робота, практичні заняття, семінарські заняття, консультація, реферат.*
2. Створити ментальну карту «Структура вузівського етапу системи безперервної педагогічної освіти».
3. Проаналізуйте які умови є перепорою у якісному виконанню індивідуальної та самостійної роботи. Складіть чек-лист рекомендацій для її покращення.
4. Заповніть схему «Складові педагогічної підготовки майбутнього вихователя ЗДО у ЗВО».

Структура підготовки вихователя у ЗВО

Підготувати реферативне повідомлення:

1. Роль освіти в розвитку партнерства України з іншими державами.
2. Виникнення та становлення професії вихователя ЗДО.
3. Розвиток професійно-важливих якостей і властивостей майбутнього вихователя ЗДО.
4. Педагогічна культура майбутнього вихователя ЗДО.
5. Професійні якості вихователя закладу дошкільної освіти.
6. Місце та значущість самостійної роботи студентів.
7. Гра, навчання, праця, спілкування в діяльності вихователя ЗДО.
8. Зміст теоретичної та практичної підготовки майбутнього вихователя дітей дошкільного віку.
9. Структура професійної діяльності вихователя.

10. Вимоги галузевого стандарту вищої освіти до особистості і компетентності вихователя

11. Навчальна та виробнича практики як форми самостійної роботи студентів.

Питання для самоперевірки:

1. Дайте порівняльну характеристику організації освітнього процесу у ЗВО (лекції, практичні заняття, самостійна робота студента, різні види практики).
2. Мета різних видів практики студентів спеціальності Дошкільна освіта, їх характерні відмінності.
3. Особливості виконання індивідуальних завдань здобувачами вищої освіти у ЗВО.
4. У чому відмінність індивідуальних і самостійних завдань.
5. Прокоментуйте, чому Болонським процесом надається велике значення самостійній роботі студентів.
6. Прокоментуйте гасло ЖДУ імені Івана Франка "Освіта протягом життя".

Тестовий контроль:

1. Форми організації освітнього процесу в ЗВО класифікуються на:

- a) форми навчального процесу;
- b) форми контролю, оцінки й обліку знань, умінь та навичок студентів;
- c) форми організації науково-дослідної роботи студентів.
- d) Форми організації процесу виховання.

2. До форм освітнього процесу Не відносять:

- a) лекції,
- b) звіти з педагогічної практики,
- c) практичні заняття,
- d) семінарські заняття,

3. До форм контролю, оцінки й обліку знань, умінь та навичок студентів не відносять:

- a) Колоквіуми
- b) заліки,
- c) екзамени,
- d) Звітні концерти
- e) захист курсових та дипломних робіт.

4. Лекція (лат. "lectio" — читання) це:

- a) систематичне, послідовне викладання навчального матеріалу з складним змістом та значним за обсягом.
- b) форма навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни
- c) сприяє формуванню у студентів навичок ораторського мистецтва, виробляє уміння аргументувати свої судження

5. Консультації проводяться:

- a) під час практичних та семінарських занять;
- b) у позанавчальний час за певним графіком чи в міру потреби
- c) коли студент працює над темою курсової роботи

6. Семінар це:

- a) практичне заняття, яке формує уміння та навички їх практичного застосування знань шляхом індивідуального виконання студентами відповідних завдань.
- b) найбільш економічний спосіб передачі й засвоєння навчальної інформації, коли викладач відбирає найголовніше, найістотніше.
- c) один із основних видів практичних занять, на якому викладач організовує обговорення студентами питань з тем, попередньо визначених робочою навчальною програмою.

7. Практичне заняття це:

- a) організована викладачем форма заняття з детальним розглядом студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни й формування уміння та навички їх практичного застосування
- b) організована викладачем форма заняття, з обговоренням студентами питань з тем, які попередньо визначені робочою навчальною програмою освітньої компоненти.
- c) систематичний, послідовний виклад навчального матеріалу складного за змістом та значного за обсягом.

8. Яка лекція не відноситься до навчальної:

- a) вступна,
- б) науково-популярна
- в) підсумкова,
- г) тематична,
- д) оглядова.

Рекомендована література:

Базова:

1. Види науково-дослідної роботи студентів https://msn.khnu.km.ua/pluginfile.php/247454/mod_resource/content/1/Лекція%2006.%20Види%20науково-дослідної%20роботи%20студентів.pdf
2. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с. <https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/Articles/gornostal/vajinskii%20posibnyk.pdf>
3. Науково-дослідна робота – важливий чинник ефективності професійної підготовки фахівців з вищою освітою https://www.nenc.gov.ua/doc/vvv/12_2009/L_pedag_vissh_shkol/L_nauk_rabota_student.pdf
4. Рашидова Н. М. Дослідницька діяльність як фактор професійного розвитку майбутнього фахівця [file:///C:/Users/Рома/Downloads/vlup_2014_5\(2\)_31.pdf](file:///C:/Users/Рома/Downloads/vlup_2014_5(2)_31.pdf)

Допоміжна:

1. Гурська О. Місце та роль самостійної роботи студентів у навчальному процесі <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2903/1/Gurska.pdf>
2. Тюптя Л. Т., Іванова І. Б. Самостійна робота студентів в умовах інформаційного навчального середовища <http://ap.uu.edu.ua/article/145>
3. Хом'як І. Самостійна робота в системі навчальної діяльності студентів [file:///C:/Users/Рома/Downloads/Nvvnup_2016_1\(1\)_18.pdf](file:///C:/Users/Рома/Downloads/Nvvnup_2016_1(1)_18.pdf)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6-7
ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА
ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ЗВО)

Мета заняття: ознайомити здобувачів вищої освіти з положеннями організації студентського самоврядування та діяльності академічних груп ЖДУ імені Івана Франка.

Професійна спрямованість: матеріал заняття дозволить ознайомити студентів з особливостями організації виховного процесу в ЖДУ імені Івана Франка; діяльністю центрів спрямованих на попередження дискримінації, булінгу.

План:

1. Соціальне середовище ЖДУ імені Івана Франка.
2. Організація виховного процесу. Студентське самоврядування у ЖДУ імені Івана Франка.
3. Гендерна рівність у закладі вищої освіти.
4. Дискримінація – права, обов'язки, відповідальність.
5. Булінг.
6. Міжкультурна толерантність.

Методичні вказівки до практичного заняття

Поточні контрольні запитання та завдання для виконання:

Завдання для всіх студентів:

1. Заповнення блок-схем у зошитах для практичних занять.
2. Участь у проведенні заняття на рівні відповідей на запитання.

Індивідуальні завдання:

1. Підготувати експрес-контроль по темі заняття.
2. Підготувати опитування по кожному питанню (обов'язковими умовами є наявність блок-схеми на дошці, конспект проведення опитування, наявність проблемних запитань, опрацювання додаткової літератури, освітні відеоролики).

Завдання для самостійної роботи:

1. Педагогічний словник. Дайте тлумачення сутності понять: *соціальне середовище, виховний процес, студентське самоврядування, куратор групи, гендерна рівність, дискримінація, булінг, міжкультурна толерантність.*
2. Дізнайтеся про роботу студентського братства та профкому університету, познайомтеся з лідерами. Які функції вони виконують?
<https://zu.edu.ua/student-fraternity.html>
3. Ознайомитися «Положення про студентське самоврядування Житомирського університету імені Івана Франка»
https://zu.edu.ua/offic/pol_samovryad.pdf
4. Організувати дискусію: «Навіщо нам куратор?». Ознайомитися «Положення про діяльність наставника академічної групи» <https://zu.edu.ua/offic/pol-kurator.pdf>
5. Організувати дискусію «Культура добросусідства навчання та проживання

здобувачів вищої освіти».

6. Організувати дискусію «Ознайомитися «Положення про запобігання та протидію булінгу» <https://zu.edu.ua/offic/pol-buling.pdf>
7. Студентська соціальна служба для молоді (СССМ) ЖДУ імені Івана Франка http://spf.zu.edu.ua/proek_spf_5.html. 3 «Телефоном довіри» (http://spf.zu.edu.ua/proek_spf_4.html).
8. Психічне здоров'я дітей та підлітків в освітньому просторі http://spf.zu.edu.ua/proek_spf_30.html
9. Центр гендерної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка http://spf.zu.edu.ua/proek_spf_16.html
10. Центр міжкультурної толерантності при студентській соціальній службі для молоді Житомирського державного університету імені Івана Франка http://spf.zu.edu.ua/proek_spf_25.html
11. Юридичної клініки Житомирського державного університету імені Івана Франка "Правосвіт": https://www.facebook.com/pravosvit/videos/324522745168808/?id=100017770847923&epa=SEARCH_BOX
12. Підготуйте реферативні повідомлення на одну з запропонованих тем:
  - 1) Специфіка педагогічного процесу у вищому навчальному закладі.
  - 2) Мета та завдання студентського самоврядування.
12. Переглянути відео
  - 1) Дискримінація. Форми дискримінації <https://youtu.be/2MV-xdvS98k>
  - 2) Гендерна освіта у Житомирі <https://www.youtube.com/watch?v=h73ep4qeB5Q&feature=share>

Тестовий контроль:

1. На базі якого факультету ЖДУ імені Івана Франка було створено юридичну клініку Правосвіт?

a). соціально-психологічного	b). історичного	c). природничого
d). фізико-математичного		

2. Дискримінація - це

a). рівність прав жінки і чоловіка	b). будь-яка відмінність, виключення, обмеження або перевага, що заперечує або зменшує рівне здійснення прав
d). суспільний устрій, при якому всі члени суспільства володіють однаковим статусом у певній галузі	c). певні привілеї для групи людей

3. На якому рівні відбувається діяльність студентського самоврядування ЗВО:

- a) на рівні студентської групи;
- b) на рівні студентської групи, факультету, гуртожитку, студентського містечка, структурних підрозділів закладу вищої освіти;
- c) на рівні студентської групи, факультету, гуртожитку, міста, району,

області, структурних підрозділів закладу вищої освіти та закладу вищої освіти в цілому;

4. Органи студентського самоврядування існують у таких формах:

- a) сенат, парламент, студентська навчальна частина, студентські деканати, студентське братство;
- b) сенат, парламент, бюро, консилиум, студентське братство, комюніке;
- c) консилиум, студентське братство, комюніке, засідання;
- d) загальні збори студентів.

5. Виховна робота академічних груп здійснюється відповідно до:

- a) Положення про організацію виховної роботи академгруп;
- b) Плану виховної роботи академічної групи;
- c) Плану виховної роботи факультету (інституту).

6. На якому факультеті ЖДУ імені Івана Франка діє цент міжкультурної толерантності

- a) Природничому;
- b) Історичному
- c) Соціально-психологічному
- d) Фізико-математичному.

7. Основні напрямки роботи СССМ ЖДУ імені Івана Франка:

- a) молодіжний центр праці - Тимчасове працевлаштування студентської молоді на період літніх канікул.
- b) курси «Рівний-рівному» - Організація безкоштовних непрофесійних курсів за інтересами для волонтерів.
- c) вулична соціальна робота - мобільні консультативні пункти, тренінги, рольові ігри, допомога шкільним психологам та соціальним педагогам міста у превентивізації дитячих правопорушень та бездоглядності;
- d) робота з ветеранами університету - Соціальний патронаж викладачів, які пропрацювали в університеті більше 25 років. Психологічна підтримка людей похилого віку. Збір спогадів про університет для створення книги спогадів.
- e) сектор «дозвілля» - організація вільного часу молоді. Пропаганда культурного дозвілля та здорового способу життя.
- f) інформаційна служба - підготовка, випуск та розповсюдження інформаційних бюлетенів «Вісник СССМ», «Перехрестя».

Рекомендована література:

Базова:

1. Бакіров В.С., Ушакова Н.І., Хижняк Л.М. Міжкультурна комунікація в університеті: історичний досвід і виклики сучасності file:///C:/Users/Рома/Downloads/VKhISD_2017_39_41.pdf
2. Вступ до педагогічної професії [Текст] : навч. посіб. / Г. М. Мешко. – 2-ге вид., стер. – К. : Академвидав, 2012. – 197 с.
3. Вступ до педагогічної професії [Текст] : навч. посіб. / Г. М. Мешко. – К. : Академвидав, 2010. – 197 с.
4. Вступ до спеціальності : навч.-метод. посіб. / К. Щербакова, Л. Макаренко; М-во освіти та науки України, Маріуп. держ. ун-т. – [3-тє вид., оновл. і

допов.]. – Львів : Новий світ-2000, 2019. – 214 с.

5. Загородня Л. П. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2012. – 319 с.
6. Основи міжкультурних комунікацій. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів/уклад. Н.А. Крупенина. – Дніпро , 2020. – 110 с.
[http://dano.dp.ua/attachments/article/1268/Методичні%20рекомендації%20до%20самостійної%20роботи%20студентів%20\(Основи%20міжкультурних%20комунікацій\).pdf](http://dano.dp.ua/attachments/article/1268/Методичні%20рекомендації%20до%20самостійної%20роботи%20студентів%20(Основи%20міжкультурних%20комунікацій).pdf)
7. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу. Навчальний посібник / Л. Загородня, С. Титаренко Університетська книга, 2018. – 319 с.
8. Чжеюань Вей Міжкультурна толерантність та міжкультурна комунікація: результати опитування студентів <file:///C:/Users/Рома/Downloads/182068-Article%20Text-404305-1-10-20191030.pdf>

Допоміжна:

1. Гринчак, Алла Анатоліївна. Г85 Протидія расизму, ксенофобії та екстремізму : навчальний посібник / А. А. Гринчак. – Харків, 2018. – 248 с.
<https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/08/PhD-5-Протидія-расизму-ксенофобії-та-екстремізму.pdf>
2. Запобігання та протидія дискримінації в Україні: Посібник для працівників органів державної влади та місцевого самоврядування. – К.: Міжнародна організація з міграції, Представництво в Україні, 2014. – 74 с
https://iom.org.ua/sites/default/files/iom_booklette-06_1kolonka_screen.pdf

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8 ТЕМА: САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мета: ознайомити студентів з особливостями самостійної роботи з літературою в бібліотеці та читальному залі, сформувати практичні навички роботи з каталогами, довідниками, словниками; сформувати навички оформлення бібліографічних джерел, написання анотації та рецензії.

Професійна спрямованість: матеріал заняття дозволить студентам оптимізувати власну самостійну діяльність шляхом набуття навичок роботи з книгою, засобами пошуку та фіксації інформації.

План:

1. Зміст і форми самостійної роботи студентів у ЗВО.
2. Методика пошуку, опрацювання і використання інформації
3. Самостійна робота з книгою та іншими засобами пошуку й одержання інформації (3 студенти).
  - методи читання літератури;
  - методи фіксації прочитаного;
  - методи практичної самостійної навчальної діяльності;
  - оформлення бібліографічних джерел;
  - особливості написання анотації, рецензії.

Методичні вказівки до практичного заняття

Поточні контрольні запитання та завдання для виконання:

Завдання для всіх студентів групи.

1. Скласти і заповнити блок-схеми за запропонованими питаннями.
2. Підготуватися до опитування за запропонованими питаннями (з використанням додаткової літератури).

Індивідуальні завдання:

1. Підготувати огляд педагогічної періодичної преси.
2. Підготувати експрес-контроль по темі заняття.
3. Підготувати опитування по кожному питанню (обов'язковими умовами є наявність блок-схеми на дошці, конспект проведення опитування, наявність проблемних запитань, опрацювання додаткової літератури).

Завдання для самостійної роботи:

1. Педагогічний словник. Дайте тлумачення сутності понять: *самостійна робота, книга, бібліографія, техніка читання, анотація, рецензія, стаття*.
2. Складіть чек-лист «Поради для студента для формування навичок самостійної роботи з книгою».
3. Створіть ментальну карту «Передумови ефективної роботи з книгою» (мотиви, знання, уміння, навички).
4. Опрацюйте запропонований текст за такою схемою:

- прочитайте текст і розділіть його на 4-5 смислових розділи;
- згорніть текст до тез;
- виписати з кожної тези ключові поняття в речення, що мають смислове навантаження;
- виділити основні думки автора та провідні ідеї даної інформації.

Для виконання цієї вправи можна використати твір А. Макаренка «Методика організації виховного процесу».

5. Прочитайте на швидкість оповідання «Не лякайте дітей» Шацький С. Т. (час запишіть). Дайте відповідь на запропоновані питання відповідно змісту тексту і підрахуйте кількість правильних. 1. Де стояв на колінах маленький герой розповіді в очікуванні покарання? 2. Як він охарактеризував цей час очікування? 3. Як вчитель у класі почав переглядати список учнів: зверху вниз чи знизу нагору? 4. Скільки в класі було учнів? 5. Як звали вчителя? 6. З боку кого побоювався покарання учень Зимін? 7. Як звали Зиміна? 8. Намагаючись піддобрити вчителя, Зимін поцілував... 9. Скільки часу сидів Зимін на сходах? 10. Яким епітетом наділений автором інспектор школи? Перевірте і підрахуйте, скільки ви дали правильних відповідей.

Використовуючи формулу визначте швидкість читання.

$N \cdot V \cdot K \cdot T =$, де V – швидкість читання; N – число знаків у тексті і дорівнює 3097; T – час у хвилинах, витрачених на читання; K – коефіцієнт розуміння; визначається як $0,1n$ (n – число правильних відповідей на питання після тексту. Якщо ви відповіли правильно на 8 питань, то n буде дорівнювати 0,8; якщо на 7 – то 0,7 та ін.). Розрахуйте вашу швидкість читання. Якщо значення не перевищує 2000, то ваша швидкість читання – низька, від 2000 до 2500 – середня, вище за 2500 – висока.

6. Підберіть низку тестів для визначення швидкості читання. Проведіть деякі з студентами вашої групи. Підготуйте чек-лист рекомендації підвищення швидкості читання (тест на швидкість читання. Вимірюємо швидкість читання <https://schoolperspektiva.ru/uk/literatura/proiti-test-na-bystroutu-chteniya-izmeryaem-skorost-chteniya-napomnim-normativy/>. <https://happymonday.ua/shvydkochytannja-jak-navchytysja-shvydko-chytaty>).
7. Перегляньте майстер-клас «Вчимося швидко читати» за посиланням http://anet2111.blogspot.com/p/blog-page_22.html. Використовуючи сайт http://anet.at.ua/publ/majster_klas_vchimosja_chitati_shvidko/1-1-0-74?qKc95hn проведіть із студентами групи елементи вправ які сприяють підвищенню рівня читання.
8. Складіть бібліографічний список із 10 джерел (5 книг, 5 журнальних або газетних статей) за однією із запропонованих тем (за вимогами 2006 р. і ті самі джерела за вимогами 2019 р.) на тему:
  - вплив сім'ї на формування особистості;
  - педагогічне спілкування;
  - рефлексія як необхідна складова професії педагога.

Для оформлення бібліографії скористайтеся вимогами рекомендаціями: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : метод. рекомендації з впровадження / уклали: Галевич О. К., Штогрин І. М. – Львів, 2008. – 20 с. URL: https://ffsite.ru/wp-content/files/Library_Standart.pdf

Основні вимоги до оформлення списку літератури за новими стандартами: методичні рекомендації / уклад.: М. П. Гребенюк, Г. З. Шевчук. Луцьк: ВІППО, 2019.60 с. URL: <http://vippo.org.ua/files/pedposhyk/spuslit-1557135224.pdf>

9. Розробіть чек-лист правил написання анотації на статтю або книгу. Зробіть анотацію на один із розділів книги В.О. Сухомлинського «Серце віддаю дітям» або фахової статті Сорочинська О.А. та ін. Фізичний розвиток майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти як основа формування здоров'я у дітей дошкільного віку.
9. Розробіть чек-лист правил написання рецензії на кваліфікаційну роботу студента спеціальності Дошкільна освіта (роботу взяти у викладача).

Питання для самоперевірки:

1. Охарактеризуйте зміст і форми самостійної роботи студентів у ЗВО.
2. У чому суть методики пошуку, опрацювання і використання інформації.
3. У чому особливість самостійної роботи з книгою та іншими засобами пошуку й одержання інформації.
4. Охарактеризуйте основні методи читання літератури;
5. Охарактеризуйте методи фіксації прочитаного;
6. Особливості методів практичної самостійної навчальної діяльності студентів.

Тестовий контроль:

1. Уміння, які сприятимуть економії часу в процесі роботи з книгою?

- а) швидко читати
- б) швидко писати
- в) обирати раціональний різновид читання
- г) обирати і реалізувати раціональний вид запису
- д) користуватися довідниковою літературою

2. Різновид читання у процесі якого відмічаються всі незнайомі, іноземні слова, наукові терміни і поняття, з метою подальшого з'ясування їх значення, наприклад, за словниками чи довідниками?

- а) аналітичного
- б) попереднього
- в) наскрізного
- г) партитурного
- д) вибіркового

3. Вид читання, який дозволить повністю охопити зміст розділу, статті, книги в цілому?

- а) аналітичний
- б) попередній
- в) наскрізний
- г) партитурний
- д) вибіркового

4. Вид запису тексту з метою короткого викладу прочитаного матеріалу із своїми коментарями, аргументами, прикладами та доведеннями?

- а) план
- б) тези
- в) анотацію
- г) рецензію
- д) конспект

5. Невеликий цілісний виклад, в якому хоча й коротко, але з мотивуванням, визначеннями і висновками викладаються основні ідеї, положення статті або кількох статей, книг, інколи визначається своє ставлення до них називається...

- а) конспект
- б) рецензія
- в) реферат
- г) тези
- д) анотація

6. Вид конспекту, який створюється з уривків оригіналу, пов'язаних між собою ланцюгом логічних переходів?

- а) план-конспект
- б) схематичний план-конспект
- в) питально-відповідний план-конспект
- г) тезовий конспект
- д) цитатний конспект

7. Прийом швидкісного конспектування, що передбачає використання перевернутої початкової букви слова?

- а) ієрогліфіка
- б) піктографія
- в) гіперабревіатура
- г) кванторизація
- д) рубрикація

8. Який конспект передбачає поєднання у собі виписок, цитат, тез?

- а) тематичний конспект
- б) художній конспект
- в) швидкісний конспект
- г) хронологічний конспект
- д) оглядовий конспект

9. Які вимоги виставляються до усіх видів конспекту?

а) наявність цитат	в) стислість
б) системність і логічність викладу матеріалу	г) використання кількох джерел
	д) переконливість і доказовість.

10. Анотацію можна написати на:

а) курсову роботу студента;	г) роботу, що дають на отримання гранту.
б) навчальну книгу;	
в) наукову статтю;	

Рекомендована література:

Базова:

1. Анотація, та правила її написання.
http://www.udhtu.com.ua/public/userfiles/file/ukr_annot.pdf
2. Види самостійної роботи студентів
https://pidru4niki.com/17450218/pedagogika/vidi_samostiynoyi_roboti_studentiv
3. Пономарьов О. С. Самостійна робота студентів в системі педагогічних технологій
http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/23025/1/SPTO_2016_Ponomariov_Samostiina.pdf
4. Правила написання анотації <https://zffft.kpi.ua/images/practice/doc17.PDF>
5. Швидкочитання. 800 слів за хвилину: Як одержувати максимум інформації при мінімумі витрат часу. — Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2004. — 304 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Kozlovskiy_Oleh/Shvydkochytannia_800_sliv_za_kh_vylynu_Yak_oderzhuvaty_maksymum_informatsii_pry_minimumi_vytrat_chasu.pdf
6. Як написати рецензію <https://naurok.ua/student/blog/yak-napisati-recenziyu>
7. Як не треба писати рецензію, конспект лекцій
<http://litakcent.com/2020/03/16/yak-ne-treba-pisati-retsenziyi/>

Допоміжна:

1. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : метод. рекомендації з впровадження / уклали: Галевич О. К., Штогрин І. М. – Львів, 2008. – 20 с. URL: https://ftfsite.ru/wp-content/files/Library_Standart.pdf
2. Основні вимоги до оформлення списку літератури за новими стандартами: методичні рекомендації / уклад.: М. П. Гребенюк, Г. З. Шевчук. Луцьк: ВІППО, 2019. 60 с. URL: <http://vippo.org.ua/files/pedposhyk/spuslit-1557135224.pdf>
3. Приклад рецензій, правила написання
<https://uk.infoaboutlawyers.com/4024431-sample-review-writing-rules>
4. Яковець Н.І. Вступ до спеціальності: Навчально-методичний посібник для студентів педагогічних закладів освіти / Н.І. Яковець, О.В. Аніщенко, Л.О. Дубровська та ін.; за ред. Н.І. Яковець. - Ніжин: Видавництво НДПУ, 2003. - С. 16-21.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №9
ТЕМА: МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ЗВО

Мета: ознайомити студентів зі значенням та структурою бібліотеки; особливостями роботи з електронними каталогами; тенденціями та інноваціями діяльності бібліотек.

Професійна спрямованість: матеріал заняття дозволить студентам підвищити рівень пошуку інформації у бібліотечних фондах через систему картотек та електронних каталогів.

План:

1. Історія створення бібліотек у світі та Україні.
2. Бібліотека як структурний підрозділ ЗВО, її значення.
3. Структура бібліотеки для дітей та студентів.
4. Інноваційні технології в бібліотечній практиці.
5. Електронний каталог та формування бібліографії.
6. Нові тенденції формування електронних бібліотечних систем.
7. Книжка та основні форми роботи з нею.

Методичні вказівки до практичного заняття

Поточні контрольні запитання та завдання для виконання:

Завдання для всіх студентів групи.

1. Скласти і заповнити блок-схеми за запропонованими питаннями.
2. Підготуватися до опитування за запропонованими питаннями (з використанням додаткової літератури).

Індивідуальні завдання:

1. Підготувати огляд педагогічної періодичної преси.
2. Підготувати експрес-контроль по темі заняття.
3. Підготувати опитування по кожному питанню (обов'язковими умовами є наявність блок-схеми на дошці, конспект проведення опитування, наявність проблемних запитань, опрацювання додаткової літератури).

Завдання для самостійної роботи:

1. Педагогічний словник. Дайте тлумачення сутності понять: *бібліотека, інноваційні технології, електронний каталог, бібліографія, книжка, книгосховище.*
2. Розробити ментальну карту Бібліотеки світу, її структура та інновації.
3. **Переглянути відео:**
  - 1) 7 кращих бібліотек світу
<https://www.youtube.com/watch?v=MCVvThM3kfM>
  - 2) Wi-fi, майстер-класи, дитячі зони: столичні бібліотеки перетворюють на бібліохаби <https://www.ukrinform.ua/rubric-kyiv/2827854-wifi-majsterklasi-ditaci-zoni-stolicni-biblioteki-peretvoruut-na-bibliohabi.html>
  - 3) YouTube (<https://www.youtube.com/watch?v=LdTKivFoKug&t=63s>)
  - 4) Библиотека Ашшурбанипала https://youtu.be/eisg_Ecd4vM
  - 5) Бібліотеки майбутнього: як у Вашингтоні ламають стереотипи
<https://youtu.be/fdxndiT-4pM>

- 6) Незвичайна «жива» бібліотека з'явилася в Івано-Франківську. Замість книг у ній – люди. https://www.youtube.com/watch?v=9-1_Tibsebc&feature=share
- 7) Сучасна бібліотека для майбутнього <https://www.youtube.com/watch?v=LdTKivFoKug&t=63s>
- 8) Центральну бібліотеку для дітей перетворили в хаб <https://vechirniy.kyiv.ua/news/tsentral-nu-biblioteku-dlya-ditey-peretvoryly-v-khab>
- 9) Чим унікальна чи не наймодніша бібліотека України - Центр Андрея Шептицького <https://www.youtube.com/watch?v=WF-nddbc1IY>

Тестовий контроль:

1. Які функції виконує сучасна бібліотека:

- Виховна;
- Розважальна;
- Комунікативна;
- Культурологічна.

2. Відповідно до класифікаційних ознак виділяють типи бібліотек:

- Масові;
- Наукові;
- Спеціальні;
- Довідкові.

3. Як поділяються бібліотеки за значенням:

а) всеукраїнські загальнодержавного значення (національні, державні);	с) обласні;
б) республіканські (Автономної Республіки Крим);	д) міські;
	е) районні;
	ф) селищні;
	г) сільські.

4. Відповідно до змісту бібліотечних фондів бібліотеки є:

- універсальні;
- галузеві;
- міжгалузеві.

5. Відповідно до призначення бібліотеки поділяються на:

- публічні (загальнодоступні);
- спеціальні (академії наук, науково-дослідних інститутів, навчальних закладів, підприємств, установ, організацій);
- спеціалізовані (для дітей, юнацтва, осіб з фізичними вадами).

6. Відділ бібліотеки обслуговування користувачів поділяється на:

- Абонемент учбової літератури студентів молодших курсів (№1).
- Абонемент учбової літератури студентів старших курсів (№2).
- Абонемент учбової літератури для викладів(№3).
- Абонемент художньої літератури:

8. Що входить до складу каталогів бібліотеки:

- Електронний каталог.
- Картковий каталог.

- с) Системний каталог
- 9. **Види каталогів бібліотек від способу групування бібліографічних записів:**
  - а) Алфавітний.
  - б) систематичний.
  - с) Іменний.

10. Найбільша бібліотека України:

- а) Національна бібліотека України імені Вернадського
- б) Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого (Київ)
- с) Національна бібліотека України для дітей (Київ)
- д) Національна історична бібліотека України (Київ)
- е) Національна наукова медична бібліотека України (Київ)

Рекомендована література:

Базова:

1. Нові форми і методи інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів у бібліотеці університету
<http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/29634/3/38-203-207.pdf>
2. Роль бібліотеки у формуванні інформаційного простору педагога та учня
http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/12247/
3. Роль і місце бібліотеки в системі вищого навчального закладу на прикладі галузевого відділу обслуговування
http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/for_lib/konf-2015-6/kovalevich.pdf
4. Технологія пошуку як основа якісного забезпечення запитів користувачів
<http://www.chl.kiev.ua/default.aspx?id=5783>

Допоміжна:

1. "Бібліотека ВНЗ як джерело інформаційного забезпечення наукового та навчального процесу"
http://lib.khnu.km.ua/about_library/metodob/Buletен17/buletен17.htm
2. Бібліотека в сучасному інформаційному просторі
http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3172:biblioteka-v-suchasnomu-informatsijnomu-prostori&catid=81&Itemid=415
3. Бібліотека вищого навчального закладу у формуванні інформаційної культури студента <http://library.znu.edu.ua/articles/1263.ukr.html>
4. Бібліотеки та інформаційні ресурси у сучасному світі науки, освіти та культури http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/for_lib/konf-2013-3/konf-2013-3.pdf
5. Копанєва В. Бібліотека як центр збереження інформаційних ресурсів Інтернету: [монографія] / НАН України; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — К., 2009. — 198 с.:
<file:///C:/Users/Рома/Downloads/EIR0035629.PDF>
6. Сьогодні бібліотеки <https://ifnmu.edu.ua/uk/sohodennia-biblioteku>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ-ЕКСКУРСІЯ №10-11
ТЕМА: ЗНАЙОМСТВО З БІБЛІОТЕКОЮ, ЧИТАЛЬНИМИ
ЗАЛАМИ УНІВЕРСИТЕТУ, ДИТЯЧОЇ ОБЛАСНОЇ БІБЛІОТЕКОЮ
ТА ОБЛАСНОЇ БІБЛІОТЕКОЮ ДЛЯ ДОРОСЛИХ

ПРКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12-13
ТЕМА: НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ У ЗВО

Мета: ознайомити з формами та організацією науково-дослідної роботи у закладі вищої освіти; сформулювати уявлення про науковий цент, лабораторію, школа, проблемну групу; розвинути мотивацію дотримання академічної доброчесності.

Професійна спрямованість: матеріал заняття дозволить зорієнтувати студентів на особливості науково-дослідної роботи в ЗВО; участі у проблемних групах; написанні студентських наукових робіт.

План:

1. Науково-дослідна робота студентів як складова підготовки майбутнього вихователя (завдання, специфіка, види).
2. Особливості організації науково-дослідної роботи в Житомирському державному університеті імені Івана Франка та навчально-науковому інституті педагогіки.
3. *У чому відмінність назв, специфіки діяльності ... аналіз...*
  - Наукові центри
  - Наукові лабораторії
  - Наукові школи
  - Наукові проблемні групи та гуртки
4. Участь у конкурсах студентських наукових робіт, вимоги, особливості.
5. Участь у студентських олімпіадах – вимоги, особливості організації та проведення.
6. Наукові конференції, сутність, види, особливості участі. Вимоги до організації.
7. Академічна доброчесність, поняття плагіат.
  - Набуття студентами компетентностей з академічної доброчесності та навичок якісного академічного письма.
  - Компетентності викладача, необхідні для ефективного навчання академічному письму.
  - Створення атмосфери академічної доброчесності.
  - Основні види порушень академічної доброчесності.
  - Відповідальність за порушення академічної доброчесності.
  - Інструменти підвищення ефективності кодексу академічної етики

Методичні вказівки до практичного заняття

Поточні контрольні запитання та завдання для виконання:

Завдання для всіх студентів групи.

1. Скласти і заповнити блок-схеми за запропонованими питаннями.
2. Підготуватися до опитування за запропонованими питаннями (з використанням додаткової літератури).

Індивідуальні завдання:

1. Підготувати огляд педагогічної періодичної преси.
2. Підготувати експрес-контроль по темі заняття.
3. Підготувати опитування по кожному питанню (обов'язковими умовами є наявність блок-схеми на дошці, конспект проведення опитування, наявність проблемних запитань, опрацювання додаткової літератури).

Завдання для самостійної роботи:

1. Педагогічний словник. Дайте тлумачення сутності понять: *наукова робота, науково-дослідна робота, науковий цент, науково школа, наукова лабораторія, науковий проблемний гурток, наукова проблемна група, наукова конференція, інформаційний лист конференції, студентська олімпіада, конкурс студентських наукових робіт, реферат, стаття, тези.*
  2. Ознайомитися «Положення про протидію плагіату»
https://zu.edu.ua/offic/pol_plagiat.pdf
  3. Ознайомитися «Положення про студентський науковий гурток і проблемну групу» https://zu.edu.ua/doc/pol_sng.pdf
  4. «Положення про курсову роботу здобувачів вищої освіти»
https://zu.edu.ua/offic/pro_kursovuv.pdf
  5. «Положення про кваліфікаційну (дипломну) роботу»
https://zu.edu.ua/offic/pl_dyplomnu.pdf
  6. Підготувати чек-лист оформлення виписок та цитувань для статті, курсової чи атестаційної роботи.
  7. Підготувати чек-лист «Особливості академічної доброчесності під час написання науково-дослідної роботи».
  8. Підготуватися до дискусії «Чому студенти списують?». Створити 2 команди: команда студентів і команда експертів.
- 9. Переглянути відео:**
- 1) Нові правила. Що треба знати? https://youtu.be/QZL_u7UHCq8
  - 2) Дайджест навчально-методичного забезпечення діяльності ЗДО
<https://youtu.be/Jh3lgbnYtSs>

Тестовий контроль:

1. Науково-дослідна робота студента це написання?

a). реферату	b). курсової роботи	c). всі відповіді вірні
d). статті		

2. Науково-дослідна робота це

a). форма групових занять з предмета або теми студентів вищих навчальних закладів, що відбувається під керівництвом викладача

b). Робота наукового характеру, пов'язана з науковим пошуком, проведення досліджень, експериментами перевіркою наукових гіпотез

d). тривалий експеримент, який студенти виконують у процесі здобування, закріплення і контролю знань

с). це запланований процес модифікації відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі.

3. Структура курсової роботи є наступною:

- a) вступ, огляд літератури, теоретичні основи дослідження, експериментальна частина, аналіз отриманих результатів, висновки;
- b) вступ, огляд літератури, теоретичні основи дослідження, педагогічні умови проведення експерименту, аналіз отриманих результатів, висновки;
- c) вступ, огляд літератури, теоретичні основи дослідження, експериментальні методики, висновки.

4. Залучення студентів до реферативної роботи на практичних, семінарських, лабораторних заняттях - це:

- a) форма науково-дослідної роботи, включена у навчальний процес;
- b) форма науково-дослідної роботи, що виконується у поза навчальний час.

5. Короткий виклад головного змісту певної роботи чи узагальнення ряду праць, які розкривають певну тему - це:

- a) курсова робота;
- b) дипломна робота;
- c) реферат.

6. Яких вимог потрібно дотримуватися для правильно оформлення цитувань:

- a) використовувати лапки;
- б) текст прописувати повністю;
- в) ініціали автора вказувати перед прізвищем;
- г) абзац цитування не починати з прізвища автора;
- д) ім'я автора можна повністю не писати, достатньо скороченого запису.

7. З яких етапів складається процес організації науково-практичної конференції:

- a) підготовчий етап;
- б) безпосереднє проведення конференції;
- в) завершальний або підсумковий етап.

8. До науково-дослідницької діяльності студентів яка відбувається під час навчального процесу належить:

- a) Написання реферативних повідомлень;
- b) Підготовка та захисту курсових робіт;
- c) Виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру;
- d) Участь у проблемних групах та гуртках;
- e) Участь у конференціях різного рангу;
- f) Участь у студентських конкурсах наукових робіт.

Рекомендована література:

Базова

1. Гуторов О.І. Г97 Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник / О.І. Гуторов; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва – Х.: ХНАУ, 2017. – 272 с
2. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
3. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Методика та організація наукових досліджень» (для магістрів). – К. : МАУП, 2016. – 31 с.
4. Як організувати «кругли стіл» та науково-практичну конференцію: основні кроки та обов'язкові аспекти <https://www.perspektyva.in.ua/yak-organizuvaty-kruglyj-stil-ta-naukovo-praktychnu-konferentsiyu-osnovni-kroky-ta-obovyazkovi-aspekty/>
5. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf>
6. Академічна доброчесність <https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/Integrity-bulletin-all-issues.pdf>

Допоміжна

1. Практикум з педагогіки / За ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир, 2002. – С. 73-93
2. Вимоги до цитування та посилання <http://academy.gov.ua/pages/dop/174/files/80456e14-b33c-4a9c-9e2f-e1d69cdc74dc.pdf>
3. Цитати у науковій статті: поради як правильно їх оформлювати <https://ua.publ.science/uk/blog/tsitaty-v-nauchnoy-statye-sovety-kak-pravilno-ikh-oformlyat>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 14

ТЕМА: САМОВИХОВАННЯ ТА САМООСВІТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мета: набути теоретичних знань про дотримання правильного режиму дня, праці та відпочинку, розвинути навички самопізнання, самооцінки, самоконтролю, саморозвитку інтелекту та почуття волі, допомогти першокурснику адаптуватися до навчання у вищому навчальному закладі, "навчити вчитися", стимулювати потяг до самоосвіти протягом життя.

Професійна спрямованість: матеріал заняття дасть можливість підвищити рівень самовиховання, планувати та розподіляти власний час, раціонально організувати робочий день.

План:

1. Роль самовиховання у підготовці майбутнього педагога закладу дошкільної освіти.

2. Пізнання власного «Я» з метою самовиховання. Методи пізнання власного «Я». (порівняння, самотестування, самоспестереження, оцінка іншими людьми).
3. Етапи та прийоми процесу самовиховання.
4. Методи самовиховання (самопереконавання, самопримушування, самонаказ, самосхвалення, самопокарання).
5. Вміння планувати та розподіляти час.
6. Особливості організації робочого дня студента.
7. Активність як головна умова успішності у навчанні та життєвого успіху.

Методичні вказівки до практичного заняття

Поточні контрольні запитання та завдання для виконання:

Завдання для всіх студентів групи:

1. Скласти і заповнити блок-схеми за запропонованими питаннями.
2. Підготуватися до опитування за запропонованими питаннями (з використанням додаткової літератури).

Індивідуальні завдання:

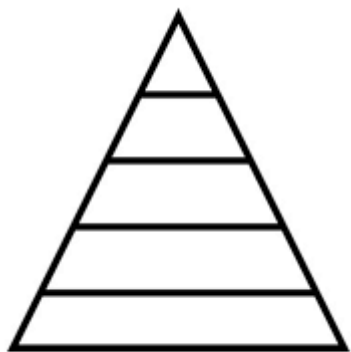
1. Підготувати огляд педагогічної періодичної преси.
2. Підготувати експрес-контроль по темі заняття.
3. Підготувати опитування по кожному питанню (обов'язковими умовами є наявність блок-схеми на дошці, конспект проведення опитування, наявність проблемних запитань, опрацювання додаткової літератури).

Завдання для самостійної роботи:

1. Педагогічний словник. Дайте тлумачення сутності понять: *самовиховання, самоосвіта, робочий час, самоконтроль, самооцінка, саморегуляція; професійне вдосконалення майбутнього педагога.*
2. Сформулюйте відповіді на наступні питання (у зошитах для практичних занять):
  - Що означає для вас мистецтво правильно вчитися?
  - Проаналізуйте, які фактори впливають на вашу працездатність.
5. Які ви бачите можливості щодо удосконалення техніки своєї розумової праці?
6. Складіть хронологію вашого робочого дня:
  - 1) Скільки часу витрачено на підготовку до занять?
  - 2) Скільки часу витрачено на дорогу до університету та додому?
  - 3) Скільки часу витрачено на відпочинок (прогулянка, спілкування з друзями перегляд телепрограм, читання художніх творів тощо).
  - 4) Скільки часу витрачено на спілкування з батьками або друзями?
  - 5) Скільки часу витрачено на господарську роботу вдома чи в гуртожитку?
  - 6) Скільки часу витрачено задарма?
7. Складіть план самовиховання на семестр і обговоріть його з одногрупниками.
8. Заповніть таблицю «Результат самовиховання студента»

<i>Яким я є зараз?</i>	<i>Яким я хочу стати педагогом-вихователем ЗДО?</i>	<i>Чому я хочу стати таким педагогом?</i>	<i>Що мені потрібно зробити для цього?</i>

9. Складіть схему процесу самовиховання студента використовуючи рисунок нижче. Що повинно лежати в його основі?

10. **Тренінг "Крісло успіху"** У центрі кімнати стоїть чарівне «крісло успіху». Ведучий пояснює, що той, хто у нього сідає, стає успішною, впевненою у свої силах людиною. Гравець сідає у крісло і розповідає про свої майбутнє, професію, свій життєвий успіх, як він до нього прийшов. Закінчує він словами «Я успішна людина, я займаюсь улюбленою справою. Я впевнений у свої силах, мої мрії здійснюються, мої плани реалізуються. Я щасливий, я відкритий до

розвитку, моє життя таке, яким я його створюю.» Завдання спрямоване на позитивне сприймання свого майбутнього, на розвиток впевненості у власних силах, стимулювання лідерських якостей.

11. Творчий проект "Якою я уявляю себе через 5 років" або "Лист із майбутнього" (у формі педагогічного есе, творчо оформити, проілюструвати, або у формі презентації у Power Point; оцінюється експертами).

Тестовий контроль:

1. Самовиховання – це :

- а) активна, цілеспрямована діяльність студента із систематичного формування і розвитку в собі позитивних та усунення негативних якостей особистості;
- б) свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня своєї професійно-педагогічної компетенції;
- в) удосконалення наявних у студента знань, умінь і навичок з метою досягнення бажаного рівня професійно-педагогічної компетенції.

2. Метою самовиховання студентів педагогічних навчальних закладів є:

- а) становлення та рух взаємопов'язаних процесів зміни позиції людини у взаємодії із зовнішнім світом;
- б) підвищення рівня підготовки до професійної педагогічної діяльності.
- в) цілеспрямованість, зв'язок самовиховання з життям, саморозвитком та самоосвітою,

3. Що не є етапом процесу самовиховання:

- а) самоусвідомлення і прийняття рішення зайнятися самовихованням;
- б) планування і розробка програми самовиховання;
- в) самокритика і самопримус;

- г) безпосередня практична діяльність з реалізації поставлених завдань в роботі над собою;
- д) самоконтроль і само корекція цієї діяльності.

4. Прийоми самовиховання на етапі самопізнання:

- а) самонавіювання
- б) самоспостереження,
- в) самоаналіз,
- г) самооцінка.

5. Прийоми самовиховання на етапі планування роботи над собою:

- а) самозобов'язання,
- б) самоаналіз
- в) особистий план роботи над собою,
- г) девіз життя.

6. Прийоми самовиховання на етапі контролю:

- а) самоконтроль,
- б) самоосуд,
- в) самозвіт.

7. Прийом самовиховання, який передбачає прийняття особистістю твердого рішення ніколи не відступати від власних принципів, завжди поводитись тільки належним чином?

- а) девіз життя
- б) самопереконування
- в) самонаказ
- г) самонавіювання
- д) самозвіт

8. Засоби самовиховання майбутнього педагога:

- а) головні та додаткові
- б) первинні та вторинні
- в) індивідуальні та колективні

9. Результатом професійного самовиховання є:

- а) чітко окреслена система знань, умінь і навичок, якими людина оволодіває у певному навчальному закладі.
- б) зміни що відбуваються в особистість майбутнього вихователя завдяки реалізованим самовпливам.
- в) освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, на основі повної загальної середньої освіти здобула повну вищу освіту, фундаментальні та спеціальні уміння та знання.

Рекомендована література:

Базова

1. Барчій М. Самовиховання особистості студента в процесі професійної підготовки http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/42274/2/2018v11_Barchii_M-Samovykhovannia_osobystosti_271-281.pdf
2. Газда І.І. Самовиховання студентської молоді в контексті професійної підготовки https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsp/01_2013/13giikpp.pdf

3. Мішин С.В. Самовиховання майбутніх фахівців у процесі їхньої професійної підготовки file:///C:/Users/Рома/Downloads/domtp_2011_6_10.pdf

Допоміжна

1. Професійне самовиховання майбутніх педагогів http://ito.vspu.net/ENK/ped_tehnologii_v_oscivnomu_pro/proekts/Mashyr_K/img/7.pdf
2. Самовиховання студентів в умовах вищих навчальних закладів та його мотивація <https://studfile.net/preview/5130492/page:27/>
3. Самовиховання як вищий етап процесу виховання. Прийоми самовиховання <http://www.novapedahohika.com/noloms-483-1.html>
4. Самовиховання як засіб формування особистості <https://www.ar25.org/article/samovyhovannya-yak-zasib-formuvannya-osobystosti.html>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №15-16

ТЕМА: ПРОФЕСІЯ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Мета: ознайомити студентів основними поняттями педагогічної професії, з історією розвитку професії вихователя ЗДО; розкрити функції вихователя ЗДО та вимоги до нього; формувати позитивне ставлення до професії вихователя ЗДО.

Професійна спрямованість: матеріал заняття дозволить ознайомитися з професійними функціями вихователя ЗДО, особливостями професійної етики, психолого-педагогічними особливостями сучасного педагога.

План:

1. Історія розвитку професії вихователя ЗДО.
2. Сутність основних понять педагогічної професії. Педагогічна діяльність та її структура.
3. Професійні інтереси сучасної молоді та методика їх визначення.
4. Роль вихователя у формуванні особистості дошкільника.
5. Професіограма вихователя ЗДО.
6. Специфіка педагогічної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти.
7. Професійні функції вихователя ЗДО.
8. Педагогічна діяльність (майстерність). Структура педагогічної діяльності (майстерності) вихователя дошкільного закладу
9. Професійно-педагогічна культура вихователя ЗДО. Культура педагогічної взаємодії дошкільного педагога.
10. Педагогічний такт вихователя.
11. Педагогічні ситуації та педагогічні задачі в діяльності вихователя дошкільного закладу.
12. Права та обов'язки педагогічних працівників закладів дошкільної освіти.
13. Імідж вихователя ЗДО – вимови сучасності.

Методичні вказівки до практичного заняття

Поточні контрольні запитання та завдання для виконання:

Завдання для всіх студентів групи:

1. Скласти і заповнити блок-схеми за запропонованими питаннями.
2. Підготуватися до опитування за запропонованими питаннями (з використанням додаткової літератури).
3. Підготуватися до дискусії на тему «Яким я бачу сучасного вихователя дошкільного навчального закладу».
4. Опрацюйте текст Положення про дошкільний навчальний заклад. Постанова Кабінету Міністрів від 12 березня 2003 р. № 305 і выпишіть права та обов'язки вихователів дітей дошкільного віку.

Завдання для самостійної роботи:

1. Педагогічний словник. Дайте тлумачення сутності понять: *заклад вищої освіти, вихователь, вихователь-методист, професіограма, педагогічна діяльність (майстерність), професійно-педагогічна культура, педагогічний такт, імідж.*
2. Підготуйте реферативні повідомлення на одну із запропонованих тем: "Історія становлення професії вихователя закладу дошкільної освіти", "Професіограма сучасного вихователя дошкільного навчального закладу", "Педагогічна зрілість сучасного вихователя та її структура", "Становлення гуманних взаємин у системі «дорослий – дитина»".
3. Ознайомтесь із методиками визначення професійних інтересів та за вибором здійсніть дослідження серед студентів групи, презентуйте результати діагностики: 1) опитувальник інтересів Стронга-Кемпбела (Strong Vocational Interest Blank); 2) опитувальник інтересів Г.Кьюдера (Kuder Preference Record); 3) тест професійних інтересів М. Ірле; 4) опитувальник Дж. Голанда; 5) карта інтересів; 6) диференційно-діагностичний опитувальник (ДДО) Є.О. Клімова; 7) активізуючі опитувальники професійного самовизначення М.С. Пряжнікова; 8) проєктивний тест професійних зображень (див. з с. 245 Бути вчителем: Навчально-методичний посібник з курсу „Вступ до спеціальності” / Укладач О.В. Більська. – Вінниця: ТД «Едельвейс и К», 2012. – 296 с. http://library.vspu.edu.ua/repozitarij/repozit/texti/navchalni/buti%20vchitelem_posibnik_vstup%20do%20specialnosti.pdf)
4. Складіть власну професіограму педагога-вихователя закладу дошкільної освіти.
5. Заповніть блок-схему «Структура педагогічної діяльності (майстерності) вихователя ЗДО», використовуючи основні блоки: об'єкт діяльності; педагогічна діяльність; мета; спілкування; педагогічні засоби.

6. Заповніть блок-схему «Структура педагогічної майстерності вихователя ЗДО», використовуючи ключові поняття подані нижче: комунікативність; предметна підготовка; уміння володіти собою; спостережливість; педагогічна підготовка; емоційна стійкість; уміння керувати іншими; здатність до творчості; психологічна підготовка; динамізм.

Структура педагогічної майстерності вихователя ЗДО

Педагогічні знання

Педагогічні здібності

Педагогічна техніка

□ □ □ □ □ □

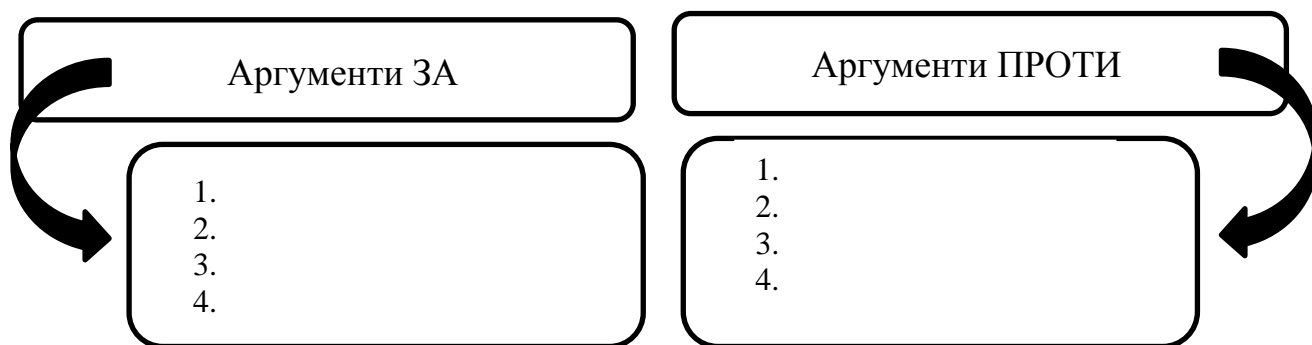
7. Здійсніть аналіз педагогічної літератури і випишіть педагогічні уміння, які ви вважаєте повинні бути у вихователя ЗДО.
8. Складіть чек-лист аналізу якостей особистості, які мають бути розвинені в сучасного вихователя ЗДО та якості вихователя які найбільш цінують діти? (презентація власної думки).
9. Здійсніть аналіз історичних етапів розвитку та становлення професії вихователя ЗДО. Який із періодів розвитку є, на Вашу думку, найбільш важливим? (складіть ментальну карту «Історія становлення професії вихователя ЗДО»)
10. Вдумливо прочитайте висловлені видатними педагогами А. Дістервегом і А. Макаренком погляди на підготовку педагога, порівняйте їх і визначте, у чому вони різняться, а в чому збігаються. Яка Ваша власна думка з цього приводу?

"Як істинним поетом, так і геніальним вихователем, учителем треба народитися, – писав А. Дістервег. – «Він приходить у світ із задатками, потрібними для його покликання. Але ці задатки треба пробудити, розвинути. Як цього досягти? Найкраще це можна зробити в обстановці справжнього виховання, завдяки людям – майстрам у справі виховання і навчання. їхнє життя і діяльність пробуджують дрімаючі задатки і розвивають педагогічний такт – учительський такт». (Дістервег А. Избранные сочинения. - Москва: Учпедгиз, 1956. – С. 105-106.)

А. Макаренко був переконаний, що «навчити виховувати можна так само легко, як навчити математики, навчити читати, навчити бути хорошим фрезерувальником чи токарем, і я навчав. У чому полягало таке навчання? Насамперед – в організації характеру педагога, формуванні його поведінки, а потім – в організації його спеціальних знань та навичок, без яких жоден вихователю не може бути хорошим вихователем, не може працювати, тому що в нього не поставлений голос, він не вміє розмовляти з дитиною і не знає, в яких випадках як треба говорити. Без подібного уміння не може бути хорошого вихователя». (Макаренко А. Твори в 7-ми т. – К.: Рад. школа, 1953-1955. – Т. 5. – С. 162.). Задумайтесь над висловом А. Макаренка: «Обов'язок педагога –

щоби його любили діти». Задайте самі собі запитання: «За що мене любитимуть мої учні?», «За що мене не любитимуть мої учні?».

11. Позначте над кожною якістю ідеального вихователя порядковий номер, який буде свідчити про питому вагу тієї чи іншої якості (номер 1 – найважливіша для педагога якість і ін.) властивостей: ввічливість, вдумливість, вимогливість, вразливість, вихованість, уважність, витримка і самовладання, гнучкість поведінки, громадянськість, гуманність, діловитість, дисциплінованість, доброта, сумлінність, доброзичливість, ідейна переконаність, ініціативність, щирість, колективізм, критичність, логічність, любов до дітям, спостережливість, наполегливість, відповідальність, чуйність, організованість, товарицькість, політична свідомість, порядність, патріотизм, правдивість, педагогічна ерудиція, передбачливість, принциповість, самостійність, самокритичність, скромність, справедливість, кмітливість, сміливість, прагнення до самовдосконалення, тактовність, почуття нового, почуття власної гідності, чуйність, емоційність.
12. Використовуючи тест «Креативність» авторів Н.Ф. Вишняков, Р.В. Ткач проведіть діагностику показників креативних якостей студентів групи. Результати діагностики презентуйте на практичному занятті та дайте їх аналіз стосовно професії і діяльності вихователя ЗДО (див. http://www.miu.by/kaf_new/mpp/151.pdf).
13. Використовуючи прийом «За і проти» обґрунтуйте вислів А. Макаренка з приводу педагогічної професії «Я не маю педагогічний талант і прийшов у педагогіку випадково, без усякого на те покликання... Я проробив 32 роки, і усякий учитель, що проробив більш-менш довгостроково, – майстер, якщо він не ледар» [Макаренко А.С. Педагогические сочинения: В 8 т.- М.: Педагогика, Т. 4. - 1984. - С. 236-369.].
14. Підготуйте есе на тему «Мовити вибору професії вихователь закладу дошкільної освіти».

15. Використовуючи прийом Ментальна карта створіть власне бачення особливостей педагогічної культури вихователя ЗДО.
16. Використовуючи загальноприйняті методики та тести проведіть діагностику професійних якостей майбутнього вихователя ЗДО. Результати діагностики презентуйте на практичному занятті, дайте їх аналіз та шляхи удосконалення. На основі отриманих результатів створіть кластер «Професійні якості студентів майбутніх вихователів ЗДО».

Індивідуальні завдання:

1. Підготувати огляд педагогічної періодичної преси.
2. Підготувати експрес-контроль по темі заняття.
3. Підготувати опитування по кожному питанню (обов'язковими умовами є наявність блок-схеми на дошці, конспект проведення опитування, наявність проблемних запитань, опрацювання додаткової літератури).
4. Підготувати та провести дискусію на тему «Яким я бачу сучасного вихователя дошкільного навчального закладу».
5. Переглянути відео:
  - ✓ Твоя професія Вихователь <https://youtu.be/fM4xASjEwq8>
  - ✓ Вихователь – це професія чи покликання? <https://www.youtube.com/watch?v=OM2-R9DRzco>:
  - ✓ Професія вихователь <https://www.youtube.com/watch?v=khkKvDlawFU>
  - ✓ Новий день. Секрети професії: вихователь <https://www.youtube.com/watch?v=1hDm6nsIE6I&feature=share>
  - ✓ Профессия Педагог, мультфильм (черновой аниматик) / сериал "КАЛЕЙДОСКОП ПРОФЕССИЙ" <https://youtu.be/TXNOxj41Lvc>
  - ✓ Інноваційні методи в дошкільній освіті https://youtu.be/n0C_9zckHVE

Орієнтовні питання для дискусії «Яким я бачу сучасного вихователя дошкільного навчального закладу».

1. Вимоги яким повинен відповідати сучасний вихователь ЗДО?
2. Прокоментуйте, чи має вихователь закладу дошкільної освіти володіти спеціальними здібностями і якими.
3. Які зміни потрібно зробити у підготовці здобувачів вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта, щоб підготувати компетентного педагога відповідно до запитів сучасного ЗДО?
4. Здійсніть узагальнення вимог до вихователя ЗДО за критеріями: особистість; представник державної установи; людина, яка здійснює освітній процес з дітьми.
5. Які якості, на Вашу думку, найбільшою і найменшою мірою цінують у вихователя діти?

Питання для самоперевірки:

1. На засадах яких державних освітніх документів ґрунтуються вимоги до сучасного вихователя дітей дошкільного віку?
2. Назвіть основні педагогічні цінності сучасного вихователя.
3. Які особистісні моральні якості потрібні вихователеві для роботи з дітьми?
4. Які вимоги висуваються до розвитку психічних пізнавальних процесів вихователя?
5. Що таке професійна компетентність вихователя дітей дошкільного віку?
6. Назвіть сфери компетенції вихователя дошкільного закладу.
7. Які функції має виконувати сучасний вихователь?
8. Змодельуйте професійний портрет сучасного вихователя ЗДО.

Тестовий контроль:

1. **Професійно важливі для вихователя якості – справедливість, принциповість, доброзичливість, чуйність, терплячість, вміння розуміти**

вчинки дітей та передбачати їхню поведінку, здатність стримувати роздратування - це:

a). педагогічний такт	b). педагогічна культура	c). педагогічна поведінка
d). педагогічний стиль		

2. Уміння співати, танцювати, виразно розповідати, шити, в'язати, вирощувати рослини, робити іграшки тощо - це:

- a) проектувальні уміння;
- b) конструктивні уміння;
- c) комунікативні уміння;
- d) спеціальні уміння.

3. Структура педагогічної діяльності вміщує наступні компоненти:

- a) мета, зміст, форми, методи, засоби, результат;
- b) мета, характер педагогічної діяльності, форми, методи, результат;
- c) завдання, спосіб спілкування, форми, результат.

4. Основними видами педагогічної діяльності є:

- А) викладання і виховна робота.
- Б) трудова та фізична активність,
- В) розв'язання завдань гармонійного розвитку особистості шляхом організації виховного середовища
- Г) конструювання та проектування змісту навчально-виховної роботи

5. Педагогічні уміння та навички це:

- a) Сучасні вимоги до особистості вихователя дітей дошкільного віку
- b) сукупність послідовно розгорнутих дій, що ґрунтуються на теоретичних знаннях.
- c) знання основ загальної, вікової та педагогічної психології
- d) надання необхідної допомоги дітям у процесі їх соціалізації.

6. Вихователь у широкому розумінні - це:

- a) людина, яка покликана або призначена передавати досвід попередніх поколінь молоді;
- b) посадова особа, яка займається вихованням дітей та молоді у навчально-виховних закладах.

7. Специфіка професії вихователя визначається наступними положеннями:

- a) вихователь - посередник між дитиною і суспільством;
- b) вихователь управляє процесом творення особистості;
- c) вихователь організовує спілкування дитини з однолітками;
- d) вихователь займає домінуючу позицію у спілкуванні з дитиною;
- e) професія вихователя спрямована в майбутнє.

8. Встановіть відповідність між наукових поняттям та його суттю:

1). професіограма вихователя	a). система способів і прийомів соціально-психологічної взаємодії педагога і вихованців, змістом якої є обмін інформацією, здійснення виховного впливу на
2). педагогічний такт	
3). педагогічна система спілкування	

налагодження взаємин.

b). ідеальний портрет вихователя, зразок, еталон, у якому представлені якості особистості, якими він має володіти, а також знання, уміння, навички, необхідні для виконання педагогічних функцій

с). творче вміння обирати в кожній ситуації такий стиль поведінки, який оберігає честь і гідність кожної дитини, не принижуючи і не возвеличуючи її

9. Встановіть відповідність між назвою професійної функції вихователя ЗДО і її змістом:

1). *Оздоровчо-профілактична функція*

2). *Діагностико-прогностична функція*

3). *Контролююча функція*

a). перевірка якості та ефективності здійснюваної вихователем роботи.

b). орієнтує педагогів і вихователів на збереження життя і здоров'я дітей в умовах дошкільного закладу, поліпшення його доступними засобами, профілактику захворюваності.

с). уміти на високому рівні, комплексно і творчо розв'язувати складні професійні завдання, а саме: вибудовувати діагностичні цілі, прогнозувати результати діагностичної діяльності, добирати (розробляти) діагностичний інструментарій; спільно з іншими педагогами (психологами, музичним працівником, логопедом) здійснювати грамотне психолого-педагогічне діагностування, здійснювати аналіз та інтерпретацію діагностичних даних, проектувати і реалізовувати освітньо-виховний процес на основі системної діагностики.

d). перевірка якості та

Рекомендована література:

Базова

1. Абрамович Г., Софіян Л. Психолого-педагогічне спілкування як компонент педагогічної майстерності вихователя
file:///C:/Users/Рома/Downloads/Ppps_2013_44_23.pdf
2. Загородня Л.П., Титаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2010. – 319 с.
3. Козлова С.А., Куликова Т.А.. Дошкільна педагогіка: Учебн. для студ. – М.: Академия, 2004. – 416 с.
4. Мазоха Д. На шляху до педагогічної професії (Вступ до спеціальності): Навчальний посіб. – К.: Центр навч. літ., 2005. – 168 с.
5. Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2010. – 200с.
6. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: Нав. посіб. – Т.: Навчальна книга– Богдан, 2005.– 168 с.

Допоміжна

1. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку : становлення фахівця в умовах навчання : монографія / Г. В. Беленька. - К. : Світич, 2006.-С. 148.
2. Поніманська Т. І. Підготовка педагогічних кадрів для системи дошкільної освіти / Т. І. Поніманська. Дошкільна педагогіка. -К., 2004.-С 129-136.
3. Юрчук О. Сучасні психолого-педагогічні вимоги до професійної діяльності вихователів ДНЗ file:///C:/Users/Рома/Downloads/Npd_2014_2_71.pdf

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №17-18

ТЕМА: ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ У СТРУКТУРІ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА ЗДО

Мета: ознайомити з функціями, структурою, видами професійного спілкування; сформуванню уявлення про бар'єри педагогічного спілкування між педагогами та дітьми.

Професійна спрямованість: матеріал заняття сприятиме виробленню власного стилю спілкування під час навчання у ЗВО та у майбутній педагогічній діяльності в ЗДО.

План:

1. Спілкування як основа педагогічної діяльності. Структура спілкування. Комунікативні уміння.
2. Педагогічне спілкування, його функції та структура.
3. Види спілкування (функціонально-рольове та особистісно орієнтоване).
4. Характеристика авторитарного, демократичного та ліберального стилів взаємодії педагога з дітьми. Їх позитиви та недоліки.
5. Характеристика стилів педагогічного спілкування (за В.Кан-Каликом).
6. Бар'єри педагогічного спілкування між педагогами і з дітьми.

7. Комп'ютерні технології педагогічної комунікації – реалії сучасності.

Методичні вказівки до практичного заняття

Поточні контрольні запитання та завдання для виконання:

Завдання для всіх студентів групи:

1. Скласти і заповнити блок-схеми за запропонованими питаннями.
2. Підготуватися до опитування за запропонованими питаннями (з використанням додаткової літератури).

Індивідуальні завдання:

1. Підготувати огляд педагогічної періодичної преси.
2. Підготувати експрес-контроль по темі заняття.
3. Підготувати опитування по кожному питанню (обов'язковими умовами є наявність блок-схеми на дошці, конспект проведення опитування, наявність проблемних запитань, опрацювання додаткової літератури).

Завдання для самостійної роботи:

1. Педагогічний словник. Дайте тлумачення сутності понять: *спілкування, комунікація, функціонально-рольове спілкування, особистісно орієнтоване спілкування, авторитарний стиль спілкування, демократичний стиль спілкування, ліберальний стиль спілкування, комп'ютерні технології спілкування, емпатія, педагогічне спілкування, комунікативні здібності.*
2. Використовуючи твори А. Макаренка "Прапори на баштах", "Педагогічна поема", В. Сухомлинського "Серце віддаю дітям" та інших педагогів випишіть 4-5 прикладів які демонструють особливості спілкування педагога з вихованцями.
3. Користуючись книгою Д. Карнегі "Як здобувати друзів і впливати на людей" оформіть таблицю зазначивши в ній основні принципи, правила і способи за такими критеріями:

Критерії	Поведінка з іншими людьми	Як викликати симпатію	Позитивне ставлення до інших	Зміна думки
Принципи				
Правила				
Способи				

4. Наведіть власний приклад виникнення проблемних чи конфліктних ситуацій причиною яких стало нерозуміння, неправильне використання вчителем (викладачем ЗВО) стилю спілкування.
5. Використовуючи рекомендовану літературу розробіть чек-лист правил спілкування педагога-вихователя з батьками дітей дошкільного віку та колегами педагогічного колективу ЗДО.
6. Складіть "антипорадник" вихователя: "Ознаки та наслідки неправильного спілкування вихователя з дітьми". Потім розробіть чек-лист "Правила спілкування вихователя ЗДО з дитиною дошкільного віку".

Тренінгові вправи на розвиток комунікативних здібностей педагогів:

- увійдіть до приміщення і зверніть до себе увагу засобами міміки, рухів, жестів;

- проявіть здивування, хвилювання, обурення, іронію у педагогічно доцільній формі;
- проявляючи почуття гумору та коректне ставлення зробіть коротке зауваження порушнику дисципліни;
- зверніться до вихованця з проханням, запитанням, пропозицією побажанням, вимогою;
- використовуючи різну інтонацію голосу приверніть увагу дітей промовивши запропоновані фрази: "Прошу уваги", "Підійди до мене".

Питання для самоконтролю:

1. Проаналізуйте основні відмінності педагогічного спілкування від побутового спілкування.
2. У чому особливість стилів спілкування вихователя ЗДО з дітьми дошкільного віку.
3. Яким чином стиль спілкування впливає на особистість дитини дошкільного віку?
4. Яке значення має комунікація вихователя з дітьми за допомогою комп'ютерних технологій, відео програм та соціальних мереж.

Тестовий контроль:

1. Професійно важливі для вихователя якості – справедливість, принциповість, доброзичливість, чуйність, терплячість, уміння розуміти вчинки дітей та передбачати їхню поведінку, здатність стримувати роздратування - це:

a). педагогічна культура	b). педагогічний стиль	c). педагогічна поведінка
d). педагогічний такт		

2. Дружнє взаємо порозуміння вихователя з дітьми, позитивні емоції, впевненість дітей у собі виникає у результаті:

a). Ліберального стилю спілкування	b). Авторитарного стилю спілкування	c). Демократичного стилю спілкування
d). Змішаного стилю спілкування		

3. Що є причиною вдавання вихователя до авторитарного стилю спілкування з дітьми?

a). недостатній рівень психологічної культури вихователя	b). всі відповіді правильні
d). бажання прискорити темп розвитку в супереч індивідуальним особливостям дітей	c). одноманітність виховних впливів вихователя

4. При якому стилі спілкування вихователь проявляє зазначені якості: не послідовність у рішення і діях; нерішучість; не перевіряє виконання своїх вимог?

a). Авторитарний стиль	b). Ліберальний стиль	c). Змішаний стиль
d). Демократичний		

5. Встановіть відповідність між назвою стилю спілкування вихователя і дітей з його суттю:

<p>1). Спілкування-залякування 2). Спілкування-загравання 3). Спілкування на основі захоплення спільною творчою діяльністю.</p>	<p>а). невміння організувати продуктивне спілкування на основі захоплення спільною діяльністю. б). єдність високого професіоналізму педагога та його етичних поглядів. с). завоювання дешевого авторитету в дітей, що суперечить вимогам педагогічної етики. Відображає намагання налагодити контакт із дітьми, сподобатися, а з іншого - відсутність необхідної загально педагогічної та комунікативної культури, умінь та навичок педагогічного спілкування, досвіду професійної комунікативної діяльності.</p>
---	--

6. Найпродуктивнішим для всіх учасників педагогічного процесу є:

- а) спілкування на основі захоплення спільною творчою діяльністю
- б) спілкування на основі дружньої прихильності
- с) спілкування-дистанція
- д) спілкування-залякування
- е) спілкування-загравання

7. Спільний стиль спілкування (керівництва), який формує відповідальність та ініціативність:

- а) ліберальний;
- б) демократичний;
- в) авторитарний.

8. Що таке емпатія?

- а) творчі здібності
- б) здатність до самоаналізу
- с) здатність співпереживати
- д) здатність спілкуватись

9. Спілкування педагога може бути:

- а) функціонально-рольовим,
- б) міжособистісним,
- с) особистісно-орієнтованим.

10. Спільний стиль педагогічного спілкування - це

- а) усталена система способів та прийомів, які використовує педагог під час взаємодії з учнями, їх батьками, колегами по роботі.

- b) здатність виробляти свою стратегію, свідомо і планомірно удосконалювати себе
- c) складна психологічна взаємодія, яка передбачає виконання певних нормативних функцій

Рекомендована література:

Базова:

1. Беленька Г.В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу: моногр. / Г.В. Беленька. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 320 с.
2. Мороз-Рекотова Л. Формування професійно-комунікативної культури мовлення майбутніх вихователів ДНЗ у руслі компетентнісного підходу file:///C:/Users/Рома/Downloads/-_2016_8_19.pdf
3. Посадова інструкція вихователя дошкільного навчального закладу / <http://doshkillya.ostriv.in.ua/publication/code-3EBE98F9E1269/list-2263B071727>
4. Савченко Л.Л. Культура мовлення вихователя як засіб професійної діяльності http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/65/part_1/16.pdf

Допоміжна:

1. Агаєва Г. С, Гордієнко І. М. Роль мовлення у професійній діяльності вихователя https://donnaba.edu.ua/journal/images/2016-5/2016-05_60-62.PDF
2. Культура педагогічного спілкування // Завуч, 2006.- № 36.- С. 8-11.
3. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А.Зязюн, Л.В.Крамушенко, І.Ф.Кривонос та ін.; За ред.. І.А.Зязюна. – 2 видання. – К.: Вища школа, 2004. – С. 116-127.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ-ТРЕНІНГ № 19

ТЕМА: МОВЛЕННЯ ПЕДАГОГА ЯК ЗАСІБ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАЦІ

Мета: розвиток комунікативних здібностей майбутніх педагогів, розвиток вербальної та невербальної комунікабельності.

Професійна спрямованість: матеріал заняття сприятиме покращенню комунікативних здібностей студентів.

Підготуватися до проведення тренінгу на тему «Мовлення педагога як засіб педагогічної праці».

ЗРАЗКИ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Навчально-науковий інститут педагогіки
Спеціальність: 012 Дошкільна освіта
Освітня компонента «Вступ до спеціальності»
МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №1
ВАРІАНТ №1

ПОНЯТІЙНЕ ЗАВДАННЯ

Дати визначення понять: освітня програма, бібліографія, режим дня, навчальний план, неформальна освіта.

ТЕОРЕТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

Типи закладів вищої освіти, їх характеристика

ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ

Заповнити таблицю: Стратегія та сучасні тенденції розвитку університетської освіти України в контексті Європейського простору вищої освіти на період до 2020 р.

№ з/п	Місце, рік, назва події	Суть

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Навчально-науковий інститут педагогіки
Спеціальність: 012 Дошкільна освіта
Освітня компонента «Вступ до спеціальності»
МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №2
ВАРІАНТ №1

ПОНЯТІЙНЕ ЗАВДАННЯ

Дати визначення понять: професіограма, імідж, ліберальний стиль спілкування, комунікативні здібності.

ТЕОРЕТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

Педагогічне спілкування, його функції та структура.

ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ

Заповнити схему: Заповніть блок-схему «Структура педагогічної діяльності (майстерності) вихователя ЗДО»

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Державна політика у галузі вищої освіти.
2. Типи закладів вищої освіти, їх характеристика.
3. Структура університету.
4. Нормативні документи, що регламентують освітню діяльність здобувача вищої освіти в ЗВО.
5. Тенденції розвитку вищої освіти України на сучасному етапі.
6. Відмінність та подібність систем вищої освіти України і Європейських держав.
7. Формальна та неформальна освіта в Україні.
8. Сучасний студент закладу вищої освіти: протиріччя, труднощі та риси старшого підліткового віку.
9. Адаптація студентів до ЗВО.
10. Тайм-менеджмент та раціональна організація навчальної праці студента.
11. Навчальна праця під час екзаменаційної сесії.
12. Організація освітнього процесу у ЗВО. Форми та методи організації навчання у ЗВО.
13. Лекція як основна форма навчання у ЗВО. Організація самостійної роботи на лекціях.
14. Особливості практичних і семінарських занять. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань як важливий засіб підготовки до практичних занять. Організація самостійної роботи на практичних заняттях.
15. Індивідуальні заняття. Консультації.
16. Особливість різних видів практик студентів зі спеціальності «Дошкільна освіта».
17. Співпраця ЗВО і ЗДО у процесі підготовки фахівця закладу дошкільної освіти.
18. Підготовка та захист рефератів як одна з форм самостійної роботи студентів.
19. Соціальне середовище ЖДУ імені Івана Франка.
20. Організація виховного процесу. Студентське самоврядування у ЖДУ імені Івана Франка.
21. Гендерна рівність у закладі вищої освіти.
22. Дискримінація – права, обов'язки, відповідальність.
23. Булінг.
24. Міжкультурна толерантність.
25. Зміст і форми самостійної роботи студентів у ЗВО.
26. Методика пошуку, опрацювання і використання інформації
27. Самостійна робота з книгою та іншими засобами пошуку й одержання інформації.
28. Структура бібліотеки для дітей та студентів.
29. Інноваційні технології в бібліотечній практиці.

- 30.Електронний каталог та формування бібліографії.
- 31.Нові тенденції формування електронних бібліотечних систем.
- 32.Книжка та основні форми роботи з нею.
- 33.Науково-дослідна робота студентів як складова підготовки майбутнього вихователя (завдання, специфіка, види).
- 34.Особливості організації науково-дослідної роботи в Житомирському державному університеті імені Івана Франка та навчально-науковому інституті педагогіки.
- 35.Участь у конкурсах студентських наукових робіт, вимоги, особливості.
- 36.Участь у студентських олімпіадах – вимоги, особливості організації та проведення.
- 37.Наукові конференції, сутність, види, особливості участі. Вимоги до організації.
- 38.Академічна доброчесність, поняття плагіат.
- 39.Роль самовиховання у підготовці майбутнього педагога закладу дошкільної освіти.
- 40.Сутність основних понять педагогічної професії. Педагогічна діяльність та її структура.
- 41.Роль вихователя у формуванні особистості дошкільника.
- 42.Професіограма вихователя ЗДО.
- 43.Специфіка педагогічної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти.
- 44.Професійні функції вихователя ЗДО.
- 45.Педагогічний такт вихователя.
- 46.Спілкування як основа педагогічної діяльності. Структура спілкування. Комунікативні уміння.
- 47.Педагогічне спілкування, його функції та структура.
- 48.Види спілкування (функціонально-рольове та особистісно орієнтоване).
- 49.Характеристика авторитарного, демократичного та ліберального стилів взаємодії педагога з дітьми. Їх позитиви та недоліки.
- 50.Бар'єри педагогічно спілкування між педагогами і з дітьми.

Навчальне видання

Укладачі:

ГУЖАНОВА Тетяна Сергіївна
СОРОЧИНСЬКА Оксана Андріївна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА
З ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Оформлення випускних відомостей здійснюється видавництвом:

Підп. до друку.

Формат 60x84/16. Папір офсетний Гарнітура Times New Roman Суг. Друк
різографічний.

Ум. друк. арк. Обл.-вид. арк.

Наклад 150 пр.

Зам. №

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана
Франка

10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ЖТ № 10 від 07.12.2004 р.

електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua